

Spolufinancovaný
Európskou úniou

**BANSKOBYSŤRICKÝ
SAMOSPRÁVNÝ KRAJ**

Sprievodca sociálnymi udalosťami

MIKROREGIÓN VEĽKÝ POTOK - IPEĽ

MÁRIA FILIPOVÁ, MÁRIA MACHAJDÍKOVÁ, JANA ŠOLCOVÁ

2023

Obsah

Úvod: Prečo práve sprievodca sociálnymi udalosťami a ich riešenie v mikroregióne

Veľký potok – Ipeľ ?	4
Komu je Sprievodca určený?	4
Ako sa v Sprievodcovi mám zorientovať?	4
Seniori a osoby so zdravotným postihnutím	5
Dosiahnutie dôchodkového veku	5
Starobný dôchodok fyzickej osoby	5
Pre koho je starobný dôchodok určený?	5
Ako vybaviť starobný dôchodok?	5
Ako vybavím termín na spísanie žiadosti o starobný dôchodok?	6
Môžem pracovať a poberať starobný dôchodok?	6
Ťažké zdravotné postihnutie	8
Preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím (s a bez sprievodcu)	8
Pre koho je preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím (s a bez sprievodcu) určený?	8
Ako vybaviť preukaz ťažkého zdravotného postihnutia (s a bez sprievodcu)?	8
Parkovací preukaz fyzickej osoby so zdravotným postihnutím	9
Komu môže byť parkovací preukaz vyhotovený?	9
Ako vybaviť parkovací preukaz?	10
Peňažný príspevok na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia	11
Ako si vybaviť peňažný príspevok na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia?	11
Podávanie žiadosti	11
Posudková činnosť	12
Odkázanosť na pomoc pri sebaobsluže	14
Ako postupovať v prípade, ak starší člen rodiny alebo člen rodiny so zdravotným postihnutím je odkázaný na pomoc inej osoby a nedokáže sa sám o seba postarať?	14
Aké podmienky je potrebné splniť?	14
Kde o posúdenie odkázanosti budete žiadať ?	15
Ako postupovať pri žiadaní posudku a rozhodnutia o odkázanosti ?	15
Ako postupovať pri požiadavke na sociálnu službu?	16
Hospicová a paliatívna starostlivosť	21
Domáca hospicová starostlivosť	21
Úmrtie v rodine	24

Ako vybaviť úmrtný list a príspevok na pohreb?	24
Ako si vybaviť pozostalostné dávky?	24
Čo treba zariadiť po smrti blízkeho?	24
Rodina s dieťaťom v rôznych životných situáciách	26
Tehotenstvo a narodenie dieťaťa ženám v nepriaznivej sociálnej situácii	26
Tehotenská dávka	26
Tehotenstvo a neplnoletá osoba	26
Starostlivosť o bezdomovkyne v pôrodnej asistencii	27
Tehotenstvo a hmotná núdza	29
Náhradné výživné	29
Podmienky splnenia nároku na náhradné výživné:	30
Ako požiadať o náhradné výživné?	30
Aká bude výška náhradného výživného?	30
Kedy zaniká nárok na výživné?	30
Narodenie dieťaťa so zdravotným postihnutím	32
Služba včasnej intervencie	32
Rodičovský príspevok	32
Ktoré dieťa spĺňa tieto podmienky?	32
Čo znamená dlhodobosť?	32
Kto posudzuje dlhodobo nepriaznivý stav dieťaťa?	32
Príspevok na starostlivosť o dieťa	32
Finančná pomoc pre rodiny v hmotnej núdzi	33
Osoby v nepriaznivej životnej/sociálnej situácii	35
Strata zamestnania	35
Čo je dávka v nezamestnanosti?	35
Kto má nárok na dávku v nezamestnanosti?	35
Ako postupujem pri vybavovaní dávky v nezamestnanosti?	35
Aká je výška dávky v nezamestnanosti?	36
Aká je dĺžka podpory v nezamestnanosti?	36
Môže uchádzač o zamestnanie vykonávať zárobkovú činnosť?	36
Čo je to životné minimum a aká je jeho výška?	36
Hmotná núdza	38
Kto tvorí domácnosť?	38
Ako postupujem pri vybavovaní dávky v hmotnej núdzi?	38

Aká je výška dávky v hmotnej núdzi?	38
Závislosť od návykových látok	40
Ako zistím či je to závislosť?	40
Varovné signály	40
Ako postupovať a kde hľadať pomoc?	40
Týranie, zneužívanie a zanedbávanie	43
Čo sa považuje za týranie, zneužívanie a zanedbávanie?	43
Aké skupiny osôb sú ohrozené týraním, zneužívaním a zanedbávaním?	43
Ako postupovať a kde hľadať pomoc?	43
Návrat z výkonu trestu odňatia slobody	46
Sociálne poradenstvo	46
Ako a kde požiadať o pomoc a sociálne poradenstvo?	46
Resocializačný príspevok	46
Kto môže požiadať o resocializačný príspevok?	46
Ako postupujem pri vybavovaní resocializačného príspevku?	46
Strata strechy nad hlavou	48
Predchádzanie krízovej situácie	48
Je dostupná nejaká finančná pomoc?	48
Využitie sociálnych služieb	48
Podpora samostatného bývania	49
Nocľaháreň	49
Útulok	49
Sociálne nájomné byty	49
Zoznam skratiek	50

Úvod: Prečo práve sprievodca sociálnymi udalosťami a ich riešenie v mikroregióne Veľký potok – Ipeľ ?

Život každého z nás je veľmi rozmanitý, neraz nám prinesie náhle a neočakávané situácie. Niekedy pomôže rodina, alebo pomocnú ruku podajú priatelia. Niektoré situácie, však vyžadujú aj pomoc ďalších.

Sprievodca sociálnymi udalosťami v mikroregióne Veľký potok – Ipeľ má za cieľ pomôcť pri orientácii v spleti legislatívy, inštitúcií či rôznych dávok sociálneho zabezpečenia a pomoci.

Komu je Sprievodca určený?

Upozorňujeme, že kontakty, linky a výšky príspevkov sú v publikácii uvádzané ako boli aktuálne pri jej vzniku, teda v januári 2023, ak nie je inak uvedené.

Ako sa v Sprievodcovi mám zorientovať?

Cieľové skupiny z pohľadu sociálnych služieb v území:

- Staršie osoby /seniori a osoby so zdravotným postihnutím
- Rodina s dieťaťom v rôznych životných situáciách
- Osoby a rodiny s deťmi v nepriaznivej životnej/sociálnej situácii

Seniori a osoby so zdravotným postihnutím

Dosiahnutie dôchodkového veku

Starobný dôchodok fyzickej osoby

Starobný dôchodok je dôchodková dávka, ktorá sa za splnenia zákonných podmienok poskytuje zo starobného poistenia fyzickej osoby. Účelom tejto dávky je finančne zabezpečiť seniora v starobe.

Pre koho je starobný dôchodok určený?

Fyzická osoba, ktorá dovŕšila dôchodkový vek (Nárok vzniká najskôr odo dňa dovŕšenia dôchodkového veku.)

Nárok na dôchodok máte, ak ste získali aspoň 15 rokov dôchodkového poistenia. Buď ho za vás odvádzal zamestnávateľ, ak ste mali riadny pracovný pomer alebo ste si ho platili ako osoba samostatne zárobkovo činná, alebo ste si ho dobrovoľne platili sami, či ho za vás, v určitých prípadoch, odvádzal štát.

Ako si určiť dôchodkový vek:

Sociálna poisťovňa na svojich webových stránkach oznamuje dovŕšenie dôchodkového veku pre jednotlivé ročníky narodení (v súčasnosti je známy vek, pre ktorý sa narodili pred rokom 1967 a je uvedený v prehľadnej tabuľke, www.socpoist.sk).

Nižší ako všeobecný dôchodkový vek majú ženy, ktoré vychovali aspoň jedno dieťa. Dôchodkový vek sa za každé vychované dieťa znižuje o šesť mesiacov. Ak výchovu dieťaťa nie je možné zohľadniť žene, nárok na zohľadnenie výchovy dieťaťa a znížený dôchodkový vek vzniká mužovi, ktorý dieťa vychoval.

Skoršie dovŕšenie dôchodkového veku môžu získať tí, ktorí pracovali vo zvýhodnenej pracovnej kategórii – zachováva sa nárok na znížený dôchodkový vek po odpracovaní stanoveného počtu rokov v I. pracovnej kategórii, resp. I./II. kategórii funkcií.

Ako vybaviť starobný dôchodok?

1. Dôchodok si vybavíte v pobočke Sociálnej poisťovne podľa miesta vášho trvalého bydliska, kde príslušný zamestnanec s vami spíše žiadosť o jeho priznanie.
Odporúčame overiť si dopredu či **Sociálna poisťovňa eviduje všetky vaše obdobia zamestnania**: telefonicky na bezplatnom tel. č. 0800 123 123, emailom na adrese podatelna@socpoist.sk, osobne v pobočke Sociálnej poisťovne.
2. **Termín na spísanie žiadosti odporúčame objednať si v predstihu**, približne mesiac pred dovŕšením dôchodkového veku. Na spísanie žiadosti sa objednajete najskôr na deň, kedy dovŕšite dôchodkový vek alebo kedykoľvek po tomto dni.
Dostavíte sa na konkrétny termín a čas, ktorý ste si vopred dohodli v pobočke Sociálnej poisťovne v mieste vášho trvalého bydliska.

Predložíte všetky doklady, ktoré ste si vopred pripravili, a ktoré sú potrebné pre spísanie vašej žiadosti:

- vopred pripravené doklady o chýbajúcich obdobiach zamestnania
- platný občiansky preukaz alebo cestovný pas,
- doklady o ukončení vzdelania (výučný list, maturitné vysvedčenie, diplom alebo potvrdenie školy odkedy – dokedy štúdium trvalo),
- ak ste narodení po roku 1963, potrebujete aj potvrdenie o ukončení povinnej školskej dochádzky,
- ak ste muž, potrebujete vojenskú knižku alebo potvrdenie o trvaní výkonu vojenskej služby,
- rodné listy detí (ak ste cudzinec, pri náhradnej rodinnej starostlivosti, pri úmrtí dieťaťa, a i.),
- doklady preukazujúce obdobie zamestnania a výšku hrubých zárobkov,
- potvrdenie zamestnávateľa o období zamestnania pred 1. májom 1990 v štátoch, s ktorými Slovenská republika nemá uzavretú medzištátnu zmluvu o sociálnom zabezpečení,
- pre zasielanie dôchodku na účet v banke si prineste vyplnený a bankou potvrdený formulár Poukazovanie dôchodkových dávok na účet dôchodcu v banke.

DÔLEŽITÁ INFORMÁCIA: Môžu byť potrebné aj ďalšie doklady podľa toho, čo ešte vo vašom prípade treba preukázať (v tomto ohľade vám poradí zamestnanec pobočky Sociálnej poisťovne).

3. Zamestnanec pobočky Sociálnej poisťovne (ktorý vám bol pridelený rezervačným systémom), spíše s vami cez elektronický formulár Žiadosť o dôchodok, na základe hodnoverných dokladov a vyhlásení, ktoré ste predložili.
4. Podpisom potvrdíte správnosť všetkých údajov v žiadosti. Môžete požiadať aj o vyhotovenie potvrdenia o spísaní žiadosti o dôchodok (pre svojho zamestnávateľa na účely vyplatenia odchodného a ďalšie účely).

Ako vybavím termín na spísanie žiadosti o starobný dôchodok?

Termín si môžete rezervovať v **Rezervačnom systéme**: <https://esluzby.socpoist.sk/crse/>

Tu si môžete vybrať konkrétnu pobočku (pracovisko) podľa miesta vášho trvalého pobytu. Rezervačný systém vám ponúkne presný deň a čas, ktorý vám vyhovuje. Po zarezervovaní termínu v Rezervačnom systéme vám príde informácia o potvrdení termínu, tiež o dokladoch, ktoré sú potrebné pre spísanie žiadosti, kontaktné údaje na zamestnanca pobočky, ktorý bude s vami žiadosť spisovať, a ktorého môžete, v prípade nejasností, kontaktovať.

Termín si môžete dohodnúť aj **telefonicky, mailom či osobne** na pobočke Sociálnej poisťovne.

Môžem pracovať a poberať starobný dôchodok?

Áno. Zamestnanie popri poberaní starobného dôchodku nemá žiadny vplyv na výplatu dôchodku a dôchodca môže pracovať bez obmedzenia. Sociálna poisťovňa bez žiadosti prepočíta vždy 1. januára starobný dôchodok za obdobie dôchodkového poistenia získané v predchádzajúcom kalendárnom roku do 31. marca nasledujúceho kalendárneho roka.

Ak má občan veľmi nízky dôchodok, môže požiadať úrad práce, sociálnych vecí a rodiny o posúdenie, či mu nevzniká nárok na pomoc v hmotnej núdzi (viď kapitolu Hmotná núdza na str. 34).

Informácie o dôchodkoch:

0800 123 123

dochodky@socpoist.sk

osobne na pobočkách SP

www.socpoist.sk

Legislatívne východisko:

Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení

Ťažké zdravotné postihnutie

Preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím (s a bez sprievodcu)

Preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím (ďalej ŤZP) slúži na uplatnenie zliav a výhod (napríklad v doprave, kultúre, v oblasti miestnych daní). Výšku zliav a výhody určujú dotknuté rezorty alebo konkrétni poskytovatelia služieb, preto je dôležité, aby ste sa vždy informovali, či konkrétny prepravca, organizátor kultúrneho podujatia, športového podujatia poskytuje zľavy alebo iné výhody držiteľom preukazu fyzickej osoby s ŤZP. Niektorí priamo uvádzajú zľavy pre osoby s ŤZP v cenníku.

Pre koho je preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím (s a bez sprievodcu) určený?

Získať takýto preukaz môže osoba s ťažkým zdravotným postihnutím, čo podľa zákona č. 447/2008 Z.z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia znamená, že ide o **zdravotné postihnutie s mierou funkčnej poruchy najmenej 50 %**. Pričom funkčnou poruchou rozumieme nedostatok telesných schopností, zmyslových schopností alebo duševných schopností fyzickej osoby, ktorý z hľadiska predpokladaného vývoja zdravotného postihnutia bude trvať **dlhšie ako 12 mesiacov**.

Preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom je označený červenou čiarou. Takýto preukaz je vydaný osobe, ktorá je odkázaná na sprievodcu, teda na pomoc inej fyzickej osoby a alebo na pomoc psa so špeciálnym výcvikom pri zabezpečovaní pohybu, orientácie a komunikácie so spoločenským prostredím. Toto rozhodnutie je súčasťou komplexného posúdenia.

Ako vybaviť preukaz ťažkého zdravotného postihnutia (s a bez sprievodcu)?

Ak fyzická osoba žiadala UPSVAR aj o peňažné kompenzácie ŤZP a z jej právoplatného rozhodnutia o peňažnom príspevku na kompenzáciu vyplýva, že ide o fyzickú osobu s ŤZP, preukaz jej UPSVAR vyhotoví. Preukaz osoby s ŤZP so sprievodcom sa vyhotoví osobe s ŤZP, ak je odkázaná na sprievodcu = pomoc inej osoby alebo na pomoc psa so špeciálnym výcvikom pri zabezpečovaní pohybu, orientácie a komunikácie so spoločenským prostredím.

Ak fyzická osoba nežiada o peňažné kompenzácie ŤZP, žiadosť o vyhotovenie preukazu fyzickej osoby s ŤZP a preukazu fyzickej osoby s ŤZP so sprievodcom je potrebné podať na príslušný **úrad práce sociálnych vecí a rodiny**. Ideálne priamo na oddelení posudkových činností Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v mieste svojho trvalého bydliska. V prípade ak má fyzická osoba trvalý pobyt mimo územia Slovenskej republiky a prechodný pobyt na území Slovenskej republiky, požiada o vyhotovenie preukazu v mieste prechodného bydliska.

V prípade maloletého dieťaťa podáva žiadosť rodič alebo fyzická osoba, ktorá má dieťa zverené do osobnej starostlivosti na základe rozhodnutia súdu. Ak fyzická osoba vzhľadom na svoj zdravotný stav nemôže sama podať žiadosť, môže v jej mene a s jej súhlasom a na základe potvrdenia o zdravotnom stave fyzickej osoby lekára so špecializáciou v odbore všeobecné lekárstvo alebo lekára so špecializáciou v odbore pediatria, ktorý poskytuje všeobecnú ambulantnú starostlivosť pre deti a dorast, podať žiadosť aj iná fyzická osoba, ak je spôsobilá na právne úkony.

O preukaz môže oprávnená osoba požiadať aj žiadosťou podanou elektronickými prostriedkami a podpísanou zaručeným elektronickým podpisom oprávnenej osoby cez stránku [slovensko.sk](https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/tazke-zdravotne) <https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/tazke-zdravotne>

K žiadosti o vyhotovenie preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím s alebo bez sprievodu sa prikladá aj **aktuálny "Lekársky nález"**, ktorý vyplní ošetrojúci lekár a lekárske nálezy z odborných vyšetrení. Vzor lekárskeho nálezu je prílohou 1 zákona č. 447/2008 Z.z. Na výzvu príslušného orgánu je fyzická osoba povinná predložiť aj iné doklady, ktoré sú podkladom na rozhodnutie.

UPSVAR si vyhotoví vlastný lekársky posudok, kde je stanovená percentuálne miera funkčnej poruchy podľa prílohy zákona č. 447/2008 Z.z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ŤZP. Na základe toho vydá rozhodnutie.

Na vyhotovenie posudku o zdravotnom stave má ÚPSVAR lehotu 30 dní, plus 15 dní na vydanie a odoslanie rozhodnutia. Na adresu uvedenú v žiadosti príde rozhodnutie, či UPSVAR vyhovuje alebo nie žiadosti. V prípade splnenia podmienok pre vyhotovenie preukazu bude potrebné predložiť identifikačný preukaz (OP, pas, povolenie na pobyt) a fotografiu veľkosti 3x4 cm. Vyhotovenie preukazu je bezplatné.

Parkovací preukaz fyzickej osoby so zdravotným postihnutím

Výhody plynúce z držiteľstva parkovacieho preukazu sú ustanovené zákonom č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke. Vodič vozidla s parkovacím preukazom:

- môže stáť na mieste vyhradenom pre vozidlá prepravujúce osoby s ŤZP,
- nemusí po nevyhnutne potrebný čas dodržiavať zákaz stáť,
- môže, ak je to nevyhnutné, vchádzať aj tam, kde je dopravnou značkou vjazd povolený len vymedzenému okruhu vozidiel a do pešej zóny; pritom nesmie ohroziť bezpečnosť cestnej premávky; týmto oprávnením nie je dotknutá povinnosť vodiča uposlúchnuť pokyn, výzvu alebo príkaz policajta.

Parkovací preukaz je prenosný aj na iné motorové vozidlá a platí iba v čase, keď slúži na prepravu držiteľa preukazu. Preto je potrebné parkovací preukaz umiestniť v prednej časti vozidla tak, aby bola jeho predná časť jasne viditeľná na účely kontroly.

Komu môže byť parkovací preukaz vyhotovený?

Osoba s ťažkým zdravotným postihnutím získa parkovací preukaz dvomi spôsobmi:

1. Ak žiada aj o peňažné príspevky na kompenzáciu ŤZP a v jej komplexnom posudku je uvedené, že je odkázaná na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom.
2. Má zdravotné postihnutie uvedené v prílohe č. 18 zákona č. 447/2008 Z. z.
 - Neurologické ochorenia: stavy po náhlych cievnych mozgových príhodách, mozgových ochoreniach, pri neurodegeneratívnych a degeneratívnych ochoreniach spojené so stredne ťažkými alebo ťažkými parézami, plégiami, stredne ťažkým alebo ťažkým vertigom, ťažké záchvatovité ochorenia s mnohopočetnými hybnými komplikáciami

typu rigidity, hypokinézy, tremoru, ataxie, mimovoľných pohybov alebo s poruchami vedomia.

- Ťažké poruchy pohyblivosti pri vrodených alebo získaných ochoreniach – svalových, metabolických, miešnych, mozgových, reumatických, zápalových, endokrinných.
- Ortopedické ochorenia: anatomické straty končatín – dolné od predkolenia vyššie, horné od predlaktia vyššie, funkčné straty – strata opornej funkcie dolnej končatiny, postihnutie panvy sprevádzané ťažkými parézami končatín alebo závažnou instabilitou panvového prstenca, postihnutie chrbtice sprevádzané ťažkými parézami končatín, ťažké deformity chrbtice spojené s poruchou exkurzií hrudníka, stuhnutie jednotlivých úsekov chrbtice s koreňovým dráždením. Ťažké postihnutie váhonosných kĺbov s obmedzením hybnosti, disproporčné poruchy rastu sprevádzané závažnými deformitami končatín a hrudníka, nízka telesná výška do 120 cm.
- Obmedzenie pohyblivosti stredne ťažkého až ťažkého stupňa už pri ľahkom zaťažení pri interných ochoreniach, zlyhávanie funkcie pľúc, srdca, obličiek, pečene.
- Geneticky podmienené ochorenia s polymorfným postihnutím.
- Ťažká porucha zvieracov, inkontinencia moču alebo stolice, stómie.
- Duševné postihnutie s ťažkou poruchou sociálnych interakcií, s často sa opakujúcimi závažnými poruchami správania, orientácie, pri stredne ťažkých alebo ťažkých psychiatrických postihnutiach, stredne ťažkých alebo ťažkých mentálnych postihnutiach vrátane pervazívnych vývinových porúch stredne ťažkého alebo ťažkého stupňa (napr. autizmus alebo Aspergerov syndróm).
- Onkologické ochorenie počas akútnej onkologickej liečby a pri hematoonkologickom ochorení aj počas udržiavacej liečby.
- Praktická slepota, úplná slepota.
- Strata sluchu podľa Fowlera viac ako 80 % obojstranne.

Ako vybaviť parkovací preukaz?

Osobe s ŤZP, ktorá podľa komplexného posudku pri žiadaní iných kompenzácií spĺňa podmienku odkázanosti na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom, **úrad práce sociálnych vecí a rodiny vydá parkovací preukaz hneď na základe jej záujmu o parkovací preukaz** (bez vydávania rozhodnutia).

Ostatní musia podať žiadosť o vyhotovenie parkovacieho preukazu fyzickej osoby s ŤZP na príslušný **úrad práce sociálnych vecí a rodiny**, na oddelení posudkových činností, v mieste svojho trvalého bydliska. V prípade ak má fyzická osoba trvalý pobyt mimo územia Slovenskej republiky a prechodný pobyt na území Slovenskej republiky, požiada o vyhotovenie preukazu v mieste prechodného bydliska.

K žiadosti o vyhotovenie parkovacieho preukazu pre fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím sa prikladá aj **aktuálny "Lekársky nález"**, ktorý vyplní ošetrojúci lekár a lekárske nálezy z odborných vyšetrení. Vzor lekárskeho nálezu je prílohou 1 zákona č. 447/2008 Z.z.

Na výzvu príslušného orgánu je fyzická osoba povinná predložiť aj iné doklady, ktoré sú podkladom na rozhodnutie.

O preukaz môže oprávnená osoba požiadať aj žiadosťou podanou elektronickými prostriedkami a podpísanou zaručeným elektronickým podpisom oprávnenej osoby cez stránku [slovensko.sk](https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/tazke-zdravotne) <https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/tazke-zdravotne>

Na vyhotovenie posudku o zdravotnom stave má ÚPSVAR lehotu 30 dní, plus 15 dní na vydanie a odoslanie rozhodnutia. Na adresu uvedené v žiadosti príde rozhodnutie, či UPSVAR vyhovuje alebo nie žiadosti. V prípade splnenia podmienok pre vyhotovenie preukazu bude potrebné predložiť identifikačný preukaz (OP, pas, povolenie na pobyt) a fotografiu veľkosti 3x3 cm. Vyhotovenie preukazu je bezplatné.

Peňažný príspevok na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia

Štát podporuje sociálne začlenenie osôb s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti tým, že im poskytuje pomoc vo forme jednorazových a opakovaných peňažných príspevkov na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia.

Na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia sa poskytujú

Jednorazovo :

- peňažný príspevok na kúpu, výcvik používania a úpravu pomôcky
- peňažný príspevok na opravu pomôcky
- peňažný príspevok na kúpu zdvíhacieho zariadenia
- peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla
- peňažný príspevok na úpravu osobného motorového vozidla
- peňažný príspevok na úpravu bytu, rodinného domu alebo garáže

a opakovane

- peňažný príspevok na osobnú asistenciu
- peňažný príspevok na opatrovanie
- peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov
- peňažný príspevok na prepravu

[Ako si vybaviť peňažný príspevok na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia?](#)

Podobne ako pri preukazoch aj pri poskytnutí peňažného príspevku na kompenzáciu predchádza podanie žiadosti a individuálne posúdenie - posudková činnosť - lekárska a sociálna.

[Podávanie žiadosti](#)

Žiadosť sa podáva na úrade práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVR) príslušnom podľa vášho trvalého bydliska. Žiadosť sa podáva písomne (priamo do podateľne úradu alebo poštou) alebo elektronicky žiadosťou podanou cez [slovensko.sk](https://www.slovensko.sk) a podpísanou zaručeným elektronickým podpisom oprávnenej osoby.

Formulár žiadosti je rovnaký na všetky typy kompenzácií a je potrebné označiť o ktorú žiadate. Môžete žiadať naraz o viacero kompenzácií. Prvou prílohou k žiadosti je **“Lekársky nález”** - príloha 1 zákona č. 447/2008.

Je dôležité mať na pamäti, že poskytovanie peňažných príspevkov na kompenzáciu je naviazané na príjmovú a majetkovú situáciu žiadateľa. Do úvahy sa berie aj príjem spoluposudzovaných osôb, ktorými sú manžel, manželka, rodičia, ak je žiadateľom nezaopatrené dieťa. Preto ako príloha aj žiadosti je aj **“Vyhlasenie o majetku”** - príloha 15 zákona č. 447/2008.

Dôležitou časťou žiadosti je časť G – Odôvodnenie žiadosti. Stručne uveďte podstatné dôvody, prečo žiadate o príspevok alebo príspevky.

Posudková činnosť

Podkladom na vydanie rozhodnutia o ktoromkoľvek peňažnom príspevku na kompenzáciu ŤZP je vyhotovenie komplexného posudku, ktorý sa skladá z lekárskej časti (určenie miery funkčnej poruchy) a zo sociálnej časti (návrh na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia).

Lekársku posudkovú činnosť vykonáva posudkový lekár príslušného UPSVAR. Posudkový lekár spravidla rozhoduje len na základe lekárskeho nálezu, ktorý nie je starší ako 6 mesiacov a bez osobnej účasti žiadateľa. Môže si ho predvolať, ak má nejaké pochybnosti o predložennom lekárskom náleze alebo jeho úplnosti. Ak chcete byť osobne posúdení lekárom, je potrebné o to písomne požiadať.

Sociálna posudková činnosť sa vykonáva za účasti žiadateľa, ktorý má právo vyjadrovať svoje návrhy a potreby na riešenie svojej sociálnej situácie. Vykonáva ju sociálny pracovník príslušného UPSVAR. Takýto **osobný pohovor** sa koná v prostredí, kde sa osoba s ŤZP obvykle zdržiava a môže pri tom byť prítomná osoba, ktorú si posudzovaný určí. Sociálny pracovník posudzuje individuálne predpoklady a rodinné prostredie (napríklad rozsah pomoci, ktorý je rodina schopná poskytnúť), posudzuje prostredie, ktoré ovplyvňuje začlenenie osoby s ŤZP do spoločnosti (napríklad hodnotenie podmienok bývania osoby s ŤZP) a navrhuje kompenzácie v jednotlivých oblastiach.

Na základe lekárskeho posudku a na základe posudkového záveru sociálneho pracovníka príslušný UPSVAR vypracuje **komplexný posudok na účely kompenzácie**, ktorý obsahuje:

- mieru funkčnej poruchy,
- vyjadrenie, že ide o fyzickú osobu s ŤZP,
- sociálne dôsledky ŤZP vo všetkých oblastiach kompenzácie,
- návrh druhu peňažného príspevku na kompenzáciu,
- vyjadrenie, či fyzická osoba s ŤZP je odkázaná na sprievodcu,
- vyjadrenie, či fyzická osoba s ŤZP je odkázaná na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom alebo či má praktickú slepotu alebo úplnú slepotu oboch očí,
- termín opätovného posúdenia zdravotného stavu, ak ho určí posudkový lekár a
- odôvodnenie komplexného posudku.

Na vydanie komplexného posudku má UPSVAR lehotu 60 dní od začatia konania. Lehota na vydanie **rozhodnutia** je 30 dní od vypracovania komplexného posudku.

V prípade, že UPSVAR žiadosť zamietne, máte právo sa proti rozhodnutiu odvolať do 15 kalendárnych dní od doručenia rozhodnutia o zamietnutí do rúk žiadateľa. Odvolanie sa podáva na rovnakom úrade, ktorý rozhodnutie vydal.

Žiadateľ je povinný pri podaní žiadosti o peňažný príspevok na kompenzáciu a následne aj každoročne deklarovať svoje príjmy. Túto povinnosť môže splniť aj prostredníctvom elektronickej služby MPSVR [Podanie informácií o príjme fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím](#).

Legislatívne východisko:

Zákon č. 447/2008 Z.z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia

Odkázanosť na pomoc pri sebaobslužbe

Ako postupovať v prípade, ak starší člen rodiny alebo člen rodiny so zdravotným postihnutím je odkázaný na pomoc inej osoby a nedokáže sa sám o seba postarať?

V takýchto prípadoch má osoba odkázaná na pomoc dve možnosti:

1. požiadať o **peňažný príspevok na opatrovanie**, pričom opatrovanie môže zabezpečovať blízka osoba (manžel, manželka, rodič, starý rodič, vnuk, vnučka, súrodenec, nevesta, zať, svokor, svokra, švagor, švagriná, neter, synovec alebo osoba, ktorú ustanovil súd).
2. požiadať o **poskytnutie alebo zabezpečenie sociálnej služby**
3. Osobe s ťažkým zdravotným postihnutím možno poskytnúť aj **peňažný príspevok na osobnú asistenciu**. Peňažný príspevok na osobnú asistenciu nemožno poskytovať osobe, ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na opatrovanie alebo opatrovateľská služba.

V oboch prípadoch je potrebné pre nárok, či už na peňažný príspevok na opatrovanie alebo na sociálnu službu splňať určité podmienky.

Člen rodiny odkázaný na pomoc inej osoby má možnosť požiadať aj o **peňažný príspevok na osobnú asistenciu**. Jej účelom je aktivizácia, podpora sociálneho začlenenia fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím a podpora jej nezávislosti a možnosti rozhodovať sa a ovplyvňovať plnenie rodinných rolí, vykonávanie pracovných aktivít, vzdelávacích aktivít a voľnočasových aktivít. Osobnú asistenciu nie je možné podmieňovať druhom zdravotného postihnutia, stupňom zdravotného postihnutia alebo závažnosťou zdravotného postihnutia.

Aké podmienky je potrebné splniť?

Potreba pomoci sa preukazuje **posudkom a rozhodnutím o odkázanosti na vybranú formu pomoci (príspevok alebo sociálnu službu)**. Pri odkázanosti na pomoc sa posudzuje zdravotný stav (zdravotný posudok) a sociálna situácia a prostredie, v ktorom odkázaná osoba žije (sociálny posudok). V rámci sociálneho posudku sa posudzujú individuálne predpoklady odkázanej osoby, rodinné prostredie a širšie okolie, v ktorom žije a odkázanosť na pomoc v seba-obslužných úkonoch, pri starostlivosti o domácnosť a pri základných sociálnych aktivitách.

Po posúdení sa osoba, ktorá žiada o posúdenie odkázanosti zaradiť do stupňa odkázanosti. Zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách uvádza 6 stupňov odkázanosti (I. - VI.). Stupeň odkázanosti určuje o akú formu pomoci sa môžete uchádzať ako aj o aký druh sociálnej služby.

V prípade, že sa rozhodne, že sa o príbuzného postará blízka osoba máte nárok na **peňažný príspevok na opatrovanie, pričom stupeň odkázanosti musí byť najmenej V.**

Pri sociálnych službách je dôležité, že o aký druh a formu sociálnej služby žiadate.

Pri požiadavke na poskytovanie **opatrovateľskej služby** musí byť stupeň odkázanosti **najmenej II.**

Pri požiadavke na poskytovanie sociálnej služby **v zariadení pre seniorov** musí byť stupeň odkázanosti **najmenej IV.**

Pri požiadavke na poskytovanie sociálnej služby **v špecializovanom zariadení a v domove sociálnych služieb** musí byť stupeň odkázanosti **najmenej V.**

V **dennom stacionári**, kde sa sociálna služba poskytuje ambulantnou formou musí byť stupeň odkázanosti **najmenej III.**

Kde o posúdenie odkázanosti budete žiadať ?

V súčasnosti odkázanosť posudzujú:

- V oblasti sociálnych služieb
 - Obce a mestá, kde má osoba, ktorá o posudok žiada trvalý pobyt
 - Vyššie územné celky podľa trvalého pobytu a
- v oblasti peňažného príspevku na opatrovanie alebo osobnú asistenciu
 - ÚPSVaR (príslušný podľa trvalého pobytu)

Ktorá organizácia z vyššie uvedených subjektov vydáva posudok a rozhodnutie o odkázanosti, závisí od druhu sociálnej služby alebo formy pomoci. Je dôležité vedieť, že sa vydané posudky obcou napr. môžu akceptovať pri rozhodovaní o odkázanosti VÚC alebo ÚPSVaR (ak po preskúmaní zistia, že posudok zodpovedá skutočnosti, že nedošlo k zmenám či už v zdravotnom stave alebo v sociálnom prostredí).

Prehľad druhov sociálnych služieb podľa pôsobnosti jednotlivých organizácií:

P.č.	Druh sociálnej služby	Pôsobnosť (kto vydáva posudok)	Minimálny st. odkázanosti
01	Opatrovateľská služba	Obec/mesto	II.
02	Zariadenie opatrovateľskej služby	Obec/mesto	II.
03	Zariadenie podporovaného bývania	VÚC	II.
04	Zariadenie pre seniorov	Obec/mesto	IV.
05	Domov sociálnych služieb	VÚC	V.*
06	Špecializované zariadenie	VÚC	V.
07	Denný stacionár	Obec/mesto	III.
08	Peňažný príspevok na opatrovanie	ÚPSVaR	V.

*v prípade nevidiacej osoby stupeň odkázanosti najmenej III.

Ako postupovať pri žiadaní posudku a rozhodnutia o odkázanosti ?

Na web stránkach majú organizácie zverejnené tlačivá, ktoré je potrebné vyplniť. Prílohou k žiadosti je doklad poskytovateľa zdravotnej starostlivosti o nepriaznivom zdravotnom stave, nie starší ako 6 mesiacov (lekársky nález, posudok, správa o priebehu a vývoji choroby alebo výpis zo zdravotnej dokumentácie).

Po preverení skutočností uvedených v žiadosti a predložených prílohách príslušná organizácia do 30 dní vydá posudok o odkázanosti , ako aj rozhodnutie o odkázanosti, voči ktorému je možno podať odvolanie podľa zákona o správnom konaní.

Pre osoby, ktoré o pomoc žiadajú platí, že do 8 dní musia oznámiť zmeny v skutočnostiach, ktoré sú rozhodujúce pre posudzovanie odkázanosti ako aj poskytovanie sociálnej služby.

Posudok a rozhodnutie o odkázanosti na sociálnu službu je len podkladom pre ďalšie konanie – nevzniká automaticky nárok na sociálnu službu. Je podkladom, ktorý určuje „status“ osoby odkázanej na rôzne formy pomoci.

Ako postupovať pri požiadavke na sociálnu službu?

Ak si váš zdravotný stav si vyžaduje pomoc inej osoby pri zvládaní úkonov bežného života a chcete čo najdlhšie zotrvať vo svojom domácom prostredí **obec/mesto** vám na základe vašej žiadosti o posúdenie odkázanosti na opatrovateľskú službu vydá posudok a rozhodnutie o odkázanosti na opatrovateľskú službu. Následne si o poskytnutie alebo zabezpečenie opatrovateľskej služby podáte žiadosť na obce. V rámci opatrovateľskej služby dostávate pomoc pri činnostiach ako sú hygiena, obliekanie a vyzliekanie, príprava a konzumácia jedla, dodržiavanie liečebného režimu, pomoc pri starostlivosti o domácnosť, pri vybavovaní na úradoch, pri návšteve lekára, či pri zabezpečení sociálneho kontaktu. Úhradu za opatrovateľskú službu obec (poskytovateľ) vypočíta v závislosti od rozsahu a času poskytovania opatrovateľskej služby v danom mesiaci.

Adresár poskytovateľov opatrovateľskej služby v mikroregióne Veľký potok - Ipľ

<https://sos.mpsvr.gov.sk/pm>

IMPÉRIUM

Hontianska 78/26

991 28 Vinica

+421 910 996 663

imperium.oz@centrum.sk

Obec Balog nad Ipľom

Hlavná 75/48

99111 Balog nad Ipľom

+421 47/488 5117

+421 918 382 719

obec@balognadiplom.sk

<http://www.balognadiplom.sk>

Obec Dolinka

Dolinka 211

99128 Dolinka

+421 47/488 9121

+421 905 398 500

dolinka@dolinka.org

<http://www.dolinka.org/sk>

Obec Hrušov

Hrušov 526

99142 Hrušov

+421 47/488 0122

+421 918 093 690

info@hrusov.sk

podatelna@hrusov.sk

<http://www.hrusov.sk>

Obec Sečianky

Sečianky 89

99110 Sečianky

+421 47/488 8118

+421 905 609 172

+421 908 305 158

starosta@secianky.sk

sekretariat@secianky.sk

ocusecianky@gmail.com

Obec Čelovce

Čelovce 113

99141 Čelovce

+421 47/488 3127

+421 915 735 664

obec.celovce@gmail.com

<http://www.celovce.eu>

Obec Veľká Čalomija

Veľká Čalomija 214

99109 Veľká Čalomija

+421 47/487 5116

velkacalomija@velkacalomija.sk

<https://velkacalomija.sk/sk/home>

Obec Vinica

Cesta Slobody 466/44

99128 Vinica

+421 47/489 1210

+421 47/489 1397

+421 918 984 087

+421 905 395 301

obec@vinica.sk

starosta@vinica.sk

<https://www.vinica.sk>

Dve obce momentálne neposkytujú opatrovateľskú službu. Sú však stále v registri.

Obec Kleňany

Kleňany 149

99110 Kleňany

+421 47/489 1309

+421 905 395 301

+421 905 945 027

sekretariat@obecklenany.sk

podatelna@obecklenany.sk
klenany@pobox.sk
starosta@obecklenany.sk
<https://www.obecklenany.sk>

Obec Veľká Ves nad Ipľom

Veľká Ves nad Ipľom 124
99110 Veľká Ves nad Ipľom
+421 47/488 8121
+421 905 519 280
+421 917 483 724
urad@velkavesnadiplom.sk
starosta@velkavesnadiplom.sk
<http://www.velkavesnadiplom.sk>

Ak máte príbuzných a potrebujete pomoc a dohľad iba počas časti dňa a máte stupeň **odkázanosti na pomoc minimálne III. na denný stacionár** môžete požiadať obec/mesto o **ambulantnú sociálnu službu**, kde okrem odborných služieb, ako sú pomoc pri odkázanosti, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, stravovanie ponúkajú aj rôznorodé aktivity.

Adresár poskytovateľov služby - denný stacionár v mikroregióne Veľký potok - Ipeľ
<https://sos.mpsvr.gov.sk/pm/>

Obec Hrušov

Hrušov 526
99142 Hrušov
Miesto poskytovania: Hrušov 497
+421 47/488 0122
+421 918 093 690
starosta@hrusov.sk
info@hrusov.sk
podatelna@hrusov.sk
<http://www.hrusov.sk/>

Obec Veľká Čalomija

Veľká Čalomija 214
99109 Veľká Čalomija
Miesto poskytovania: Veľká Čalomija 76
+421 47/487 5116
velkacalomija@velkacalomija.sk
<https://velkacalomija.sk/sk/home>

Ak potrebujete sústavnú pomoc a opatrovateľská služba je nepostačujúca sa obráťte na obec/mesto so žiadosťou o poskytnutie celoročnej pobytovej sociálnej služby Medzi takéto celoročné pobytové sociálne služby patrí:

Zariadenie opatrovateľskej služby (ZOS)

Zariadenie pre seniorov (ZPS)

Iné pobytové sociálne služby (ŠZ, DSS, RS)

Adresár poskytovateľov služby - ZOS, ZPS a iné pobytové služby v okrese Veľký Krtíš.

Annamaria, n.o., zariadenie pre seniorov

Dolné Plachtince 80

99124 Dolné Plachtince

Miesto poskytovania: Sklabiná 231, 991 05 Sklabiná

Dolné Plachtince 80, 991 24 Dolné Plachtince

+421 47/202 8927

+421 903 581 343

+421 915 082 467

info@annamariano.sk

eva.marakova3@gmail.com

<https://annamariano.sk/>

Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb

A. H.Škultétyho 329/102

99001 Veľký Krtíš

+421 47/483 0825

+421 47/483 1644

+421 907 852 887

riaditel@ddadssvelkykrtis.sk

ekonom@ddadssvelkykrtis.sk

<http://www.ddadssvelkykrtis.sk/>

Domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie

Čeláre-Kirť 189

99122 Čeláre

+421 47/430 8300

+421 47/430 8333

+421 47/430 8383

riaditelka@dsscelarekirt.sk

<https://www.dsscelarekirt.sk/>

Všeobecná nemocnica s poliklinikou, n. o., zariadenie pre seniorov

Nemocničná 756/1

99001 Veľký Krtíš

+421 47/281 6176

+421 47/281 6268

+42 191 583 3975

zlatica.nagyova@nspvk.sk

marcela.dekretova@nspvk.sk

sekretariat@nspvk.sk

<http://www.nspvk.sk>

Legislatívne východisko:

Zákon č. 448/2008 Z. z. - Zákon o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov

Zákon č. 447/2008 Z. z. - Zákon o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Hospicová a paliatívna starostlivosť

Paliatívna starostlivosť (WHO, 2002) je prístup, ktorý zlepšuje kvalitu života pacientov a ich rodín zoči-voči život ohrozujúcemu ochoreniu tak, že včas identifikuje, neodkladne diagnostikuje a lieči bolesť a iné fyzické, psychosociálne a duchovné problémy a tým predchádza utrpeniu alebo ho zmierňuje.

Paliatívna zdravotná starostlivosť je zdravotná starostlivosť poskytovaná osobe s nevyliciteľnou a progredujúcou chorobou, ktorá spravidla vedie k jej smrti, s cieľom zmierniť utrpenie a zachovať kvalitu života tejto osoby.

Paliatívna zdravotná starostlivosť sa poskytuje ako

- a) základná paliatívna zdravotná starostlivosť,
- b) špecializovaná paliatívna zdravotná starostlivosť.

Paliatívna starostlivosť zahŕňa zdravotnú starostlivosť poskytovanú lekárom (diagnostiku a liečbu), ošetrovateľskú starostlivosť, rehabilitáciu, psychologickú starostlivosť, liečebno-pedagogickú starostlivosť u detí, duchovnú starostlivosť a sociálne poradenstvo.

Úlohou paliatívnej starostlivosti je:

- zlepšiť kvalitu života pacienta až do smrti,
- poskytnúť pacientovi úľavu od bolesti a iných závažných symptómov ochorenia,
- zmierniť utrpenie pacienta a stabilizovať jeho zdravotný stav,
- neurýchľovať ani neodďaľovať smrť,
- zabezpečiť pacientovi komplexnú liečbu a starostlivosť tímom zdravotníckych pracovníkov s odbornou spôsobilosťou,
- integrovať psychologické a spirituálne aspekty starostlivosti o pacienta,
- poskytovať podporný systém, aby pacient mohol žiť čo najaktívnejšie až do smrti,
- poskytovať pomoc príbuzným, blízkym osobám pacienta na zvládnutie problémov počas jeho choroby a aj po jeho smrti v čase smútenia.

Paliatívnu starostlivosť zabezpečuje multidisciplinárny tím lekárov, sestier a iných zdravotníckych pracovníkov.

Hospicová starostlivosť je paliatívna starostlivosť poskytovaná pacientom s nevyliciteľným ochorením a zomierajúcim pacientom hospicom ako samostatným zdravotníckym zariadením. Zahŕňa všetky prvky paliatívnej starostlivosti: paliatívnu medicínu, ošetrovateľskú, psychologickú, spirituálnu, respitnú a terminálnu starostlivosť, ako aj starostlivosť o pozostalých. Môže sa poskytovať formou ústavnou i ambulantnou (tzv. mobilným hospicom).

Domáca hospicová starostlivosť

Domáca hospicová starostlivosť je poskytovaná na základe odporúčania praktického a odborného lekára. Pacientovi je k dispozícii špecializovaný lekársko-ošetrovateľský tím. Telefonická konzultácia v prípade potreby je samozrejmosťou. V prípade zhoršenia zdravotného stavu možno pacienta umiestniť do Hospicu, kde ho môžu sprevádzať rodinní príslušníci. Domáca hospicová starostlivosť umožňuje naplňovať túžbu pacienta a jeho príbuzných byť v poslednom období života v domácom prostredí. Pri domácej hospicovej starostlivosti musí byť aspoň jedna osoba v rodine pripravená prevziať zodpovednosť za každodennú, celodennú starostlivosť a zaistiť podávanie liekov podľa predpisu lekára. Mobilný hospic ako návštevná služba je ideálnou formou starostlivosti o chorých a zomierajúcich pacientov za podmienok, že ich zdravotný stav je stabilizovaný, symptómy ochorenia sú pod kontrolou, pacient má rodinné zázemie a domáca starostlivosť je dostupná.

Adresár poskytovateľov hospicovej starostlivosti v kraji.

Dom Božieho milosrdenstva, n.o. Banská Bystrica

Tibora Andrašovana 44

Prevádzka: Zariadenia pre seniorov a hospicu

<http://dombm.sk>

Občianske združenie PRO VITAE, Lučenec

B. Nemcovej 21

Hospicová starostlivosť o chorých

<http://www.hospichestia.sk>

Adresár poskytovateľov domácej ošetrovateľskej starostlivosti (ADOS) v kraji.

ADOS Salubrita (PhDr. Mária Backová)

Nemocničná 756/1

990 01 Veľký Krtíš

+421 905 459 217

backova.ados@gmail.com

ADOS Biele srdce s.r.o. (PhDr. Iveta Macková, MPH)

Lesenice 109

991 08 Lesenice

+421 905 403 918

ivi.mackova@gmail.com

ados.bielesrdce@azet.sk

ADOS (SWOT spol. s.r.o.)

Cesta Slobody 457/13

991 28 Vinica

+421 948 848 111

cuvarova.swot@gmail.com

ADOS TOP- MED (Mgr. Katarína Lukáčová)

Nemocničná 1

990 01 Veľký Krtíš

+421 47/491 1930

katarina.lukacova@zoznam.sk

ADOS, (Darina Lalíková), Banská Belá

Banská Belá 164

Dom ošetrovateľskej starostlivosti (Svet zdravia a.s.)

Bratská 17

Banská Štiavnica

Dom ošetrovateľskej starostlivosti, FN s poliklinikou F.D.Roosevelta

Nám. L. Svobodu 1

Banská Bystrica

+421 48/441 2773

Legislatívne východisko:

Zákon č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Úmrtie v rodine

Ako vybaviť úmrtný list a príspevok na pohreb?

Ak sa rozhodnete pri zaobstarávaní pohrebu spoľahnúť na pohrebnú službu, tá vám poskytne komplexné informácie spojené s pohrebom a vybaví i **úmrtný list** a potvrdenú žiadosť o **príspevok na pohreb**. V prípade, že pohreb vybavujete sami, **úmrtný list** vybavíte na matričnom úrade v mieste úmrtia blízkej osoby. Zároveň dostanete i žiadosť o **príspevok na pohreb**, ktorú vám potvrdia v pohrebnej službe, ktorá zabezpečuje pohreb a takto potvrdenú žiadosť podáte na úrade práce, sociálnych vecí a rodiny. Výška príspevku na pohreb je 79,67€. Príspevok na pohreb vypláca ÚPSVaR najneskôr do konca mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, v ktorom bola žiadosť podaná. Nárok na príspevok na pohreb zaniká uplynutím jedného roka od pohrebu zomretého.

K žiadosti o príspevok na pohreb je potrebné predložiť:

- Občiansky preukaz žiadateľa
- Úmrtný list

Ako si vybaviť pozostalostné dávky?

Na **vdovský dôchodok** má nárok vdova po manželovi, ktorý u dňa smrti poberal starobný dôchodok, invalidný dôchodok alebo mal nárok na predčasný starobný dôchodok

- ku dňu smrti splnil podmienky nároku na starobný dôchodok alebo
- ku dňu smrti získal počet rokov dôchodkového poistenia potrebný na vznik nároku na invalidný dôchodok alebo
- zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania.

Nárok na vdovský dôchodok sa uplatňuje na Sociálnej poisťovni, ktorá spisuje žiadosť o priznanie vdovského dôchodku, K priznaniu vdovského dôchodku sú potrebné nasledovné doklady:

- Sobášny list
- Úmrtný list manžela
- Doklad o ukončení vzdelania zomretého manžela
- Vojenskú knižku
- Evidenčný list dôchodkového zabezpečenia zomretého manžela

Suma vdovského dôchodku je 60 %

- starobného dôchodku, na ktorý mal alebo by mal nárok zomretý manžel ku dňu smrti
- invalidného dôchodku, na ktorý mal alebo by mal nárok zomretý manžel ku dňu smrti
- predčasného starobného dôchodku priznaného zomretému manželovi

Informácie o dôchodkoch:

0800 123 123

dochodky@socpoist.sk

osobne na pobočkách SP

www.socpoist.sk

Čo treba zariadiť po smrti blízkeho?

Každý človek počas života platí účty, uzavrie rôzne zmluvy, má doklady, je poistencom Sociálnej aj zdravotnej poisťovne a musí platiť dane. Povinnosti príbuzných po úmrtí blízkeho sa teda týkajú dokladov, peňazí, osobného majetku a rôznych zmlúv. Čo sa týka dokladov, tak na Slovensku platí,

že ak držiteľ osobných dokladov, ako je cestovný pas alebo vodičský preukaz zomrel, je potrebné aby pozostalí odovzdali jeho doklady polícii.

Čo sa týka občianskeho preukazu, ten, kto obstaráva pohreb občana, je povinný bezodkladne odovzdať občiansky preukaz zosnulého ktorémukoľvek úradu, ktorý občianske preukazy vydáva, ak nebol občiansky preukaz odovzdaný inou osobou. Občiansky preukaz možno odovzdať aj obci príslušnej podľa miesta posledného trvalého pobytu zomretého. Obec neodkladne zabezpečí jeho odovzdanie okresnému riaditeľstvu Policajného zboru.

V prípade, ak zosnulý príbuzný poberal dávky od Sociálnej poisťovne, pozostalí ju nemusia informovať o jeho úmrtí. Úmrtie každej fyzickej osoby jej nahlasuje príslušná matrika. Keďže tak ale robí v mesačných intervaloch, vo vlastnom záujme môžu pozostalí o úmrtí informovať Sociálnu poisťovňu čo najskôr aj sami – vždy príslušnej organizačnej zložke Sociálnej poisťovne, v ktorej boli fyzické osoby registrované alebo ktorá im vyplácala dávku. Čo sa týka zdravotného preukazu, príbuzní ho nemusia vracieť do príslušnej zdravotnej poisťovne.

Úmrtie zákazníka je potrebné nahlásiť aj telekomunikačnému operátorovi a preukázať sa úmrtným listom. Úmrtie odberateľa plynu alebo elektriny domácnosti je možné oznámiť písomným spôsobom – e-mailom alebo listom na poštovú adresu alebo osobne. Kým ešte neprebehlo dedičské konanie, môže oznámiť úmrtie odberateľa ktorýkoľvek z pozostalých, ktorý disponuje oznámením o úmrtí. Vo väčšine prípadov oznámenie uskutočňujú príbuzní v priamom rade.

Ak bol zosnulý vlastníkom auta, motorové vozidlo sa dá odhlásiť na nového držiteľa – vlastníka až od okamihu, keď bolo vozidlo zahrnuté do dedičského konania a toto konanie nadobudlo právoplatnosť. Takéto vozidlo sa dá odhlásiť priamo na inú osobu bez toho, aby vozidlo bolo najprv prehlásené na dediča.

Daňové povinnosti sa týkajú aj zosnulých osôb. Ak zomrie fyzická osoba, daňové priznanie k dani z príjmov za príslušnú časť roka je povinný za ňu podať dedič, a to v prípade, ak vznikla povinnosť toto priznanie podať.

Legislatívne východisko:

Zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov

Zákon č. 238/1998 Z.z. o príspevku na pohreb v znení neskorších predpisov

Rodina s dieťaťom v rôznych životných situáciách

Tehotenstvo a narodenie dieťaťa ženám v nepriaznivej sociálnej situácii

Tehotenská dávka

Od apríla 2021 môžu budúce mamičky získať novú dávku - tehotenské. Dávka je určená pre tehotné ženy, ktoré sú v čase nároku nemocensky poistené - zamestnankyne, živnostníčky, či iné samostatne zárobkovo činné osoby (SZČO), dobrovoľne poistené osoby resp. tehotné ženy, ktorým vznikne nárok na dávku po zániku nemocenského poistenia v ochrannnej lehote. Na rozdiel od iných dávok nemocenského poistenia ju môžu ženy poberať aj popri práci, teda v období, keď majú príjem alebo poberajú iné dávky (napr. materské, nemocenské, rodičovský príspevok a pod.).

Nárok na dávku tehotenské vznikne tehotným ženám od začiatku 27. týždňa pred očakávaným dňom pôrodu, teda od 13. týždňa tehotenstva a budú ju poberať až do skončenia tehotenstva. Výška dávky závisí od dosiahnutých vymeriavacích základov (hrubých príjmov), z ktorých žena odvádzala poistné na nemocenské poistenie. Výška dávky predstavuje 15 % denného vymeriavacieho základu.

Ako o tehotenskú dávku požiadať

1. Navštívte lekára (gynekológa), ktorý vám vystaví „Žiadosť o tehotenské“. Lekár túto žiadosť vystavuje na prvej preventívnej prehliadke na začiatku II. trimestra po dosiahnutí 13. týždňa tehotenstva, keďže nárok na tehotenské vzniká iba ženám, ktorých tehotenstvo nebolo ukončené k začiatku 27. týždňa pred očakávaným dňom pôrodu. Lekár na žiadosti potvrdí očakávaný dátum vášho pôrodu.

DÔLEŽITÁ INFORMÁCIA: Ak si nárok na tehotenské uplatňujete z viacerých nemocenských poistení (napr. ako zamestnankyňa aj ako SZČO), lekár vám vystaví a potvrdí osobitnú žiadosť pre každé z nich. Zamestnávateľovi žiadosť nepredkladáte, keďže ten na nej nepotvrďuje žiadne údaje.

2. Vyplňte a podpíšte „Vyhlásenie poistenky“. Formulár je dostupný na Ústrednom portáli verejnej správy slovensko.sk
3. Žiadosť zašlite na výber máte elektronickú alebo papierovú formu:

Elektronická forma: eFormulár je dostupný na Ústrednom portáli verejnej správy slovensko.sk, alebo na linku: <https://eformulare.socpoist.sk/sk/sluzby/podanie-bez-eid?ft=teh>

Papierová forma: do pobočky Sociálnej poisťovne príslušnej podľa sídla zamestnávateľa, ak ste zamestnankyňa alebo miesta vášho trvalého pobytu, ak ste SZČO alebo dobrovoľne nemocensky poistená osoba (DNPO).

Tehotenstvo a neplnoletá osoba

Podľa ustanovenia § 8 Občianskeho zákonníka platí, že spôsobilosť fyzickej osoby vlastnými právnymi úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti (spôsobilosť na právne úkony) vzniká v plnom rozsahu plnoletosťou. **Plnoletosť sa nadobúda dovŕšením osemnásteho roku. Pred dosiahnutím tohto veku sa plnoletosť nadobúda len uzavretím manželstva.** Takto nadobudnutá plnoletosť sa nestráca ani zánikom manželstva ani vyhlásením manželstva za neplatné. K uzatvoreniu manželstva neplnoletej je potrebný súhlas súdu.

Aby maloletá matka mohla byť zákonným zástupcom dieťaťa musí nadobudnúť plnoletosť, a to buď dovŕšením 18. roku veku alebo uzatvorením manželstva s povolením súdu.

Podľa **Civilného mimo sporového poriadku** osoby, ktoré chcú uzavrieť manželstvo, podávajú návrh spoločne, ak každá z nich môže manželstvo uzavrieť iba s povolením súdu. Navrhovateľ má v konaní spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu. **Účastníkmi konania o povolenie uzavrieť manželstvo sú tí, ktorí chcú uzavrieť manželstvo a ich zákonní zástupcovia.**

Dôležitosť súdneho rozhodnutia o povolení uzavrieť manželstvo maloletému vyžaduje, aby sa súdy starostlivo venovali zisťovaniu skutočného stavu veci. Najmä musia venovať pozornosť osobám obidvoch snúbencov a preverovať všetky okolnosti, ktoré sú rozhodujúce pre posúdenie ich predpokladov k založeniu harmonickej rodiny a k riadnej výchove detí. Súdy sa musia zaoberať aj otázkou, ako bude rodina, ktorú hodlajú snúbenci založiť, plniť svoju ekonomickú funkciu. Preto treba zisťovať zárobky oboch snúbencov, a pokiaľ ešte žiadny z nich nie je zárobkovo činný, treba skúmať, ako inak bude rodina hmotne zabezpečená; v týchto prípadoch je namieste zisťovať zárobkové pomery rodičov snúbencov. Súd by mal prihliadať aj na to, ako bude uspokojená bytová potreba snúbencov v prípade uzavretia manželstva, keďže uspokojivé bytové pomery sú takisto jedným z predpokladov zdarného vývoja manželstva.

Podľa zákona o rodine (§ 29) súd môže priznať rodičovské práva a povinnosti vo vzťahu k osobnej starostlivosti o maloleté dieťa aj maloletému rodičovi dieťaťa staršiemu ako 16 rokov, ak spĺňa predpoklady, že výkon tohto práva zabezpečí v záujme maloletého dieťaťa.

Ak obaja rodičia maloletého dieťaťa nemajú spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu, súd ustanoví maloletému dieťaťu poručníka, ktorý bude zabezpečovať jeho výchovu, zastupovať ho a spravovať jeho majetok.

Starostlivosť o bezdomovkyne v pôrodnej asistencii

Medzi ľuďmi bez domova sa nachádza relatívne značné percento osamelých žien, mladistvých žien, ako aj rodín s deťmi. Pomerne závažný problém predstavuje tehotenstvo a materstvo bezdomovkýň, u ktorých je vysoké riziko opätovného otehotnenia. Ženy bezdomovkyne majú zdravotný stav horší ako väčšina ženskej populácie, minimálne využívajú zdravotnú starostlivosť a v porovnaní s mužmi majú špecifické problémy.

Ženy bezdomovkyne tvoria významnú časť populácie bezdomovcov. Bývajú zaťažené početnými životnými stresmi, vrátane psychických chorôb, nadmerným užívaním návykových látok a traumou. Ťažšie získavajú prístup k zdrojom bývania, alebo k zdravotnej starostlivosti. Okrem toho aj interakcia zdravotných problémov s častým partnerským násilím vytvára mimoriadne prekážky, aby využili niektoré služby určené pre ľudí bez domova. Špecifický problém tvoria nechcené tehotenstvá. Ženy bezdomovkyne neabsolvujú preventívne gynekologické prehliadky, vyšetrenia prsníkov a oproti majoritnej populácii žien sa minimálne zúčastňujú skriningového vyšetrenia krčka maternice, čím sú viac ohrozené onko-gynekologickými ochoreniami.

Pre bezdomovkyne v plodnom veku by mali byť vytvorené rôzne programy zamerané na predkoncepčnú starostlivosť vrátane plánovania rodiny, odvykanie od fajčenia a užívania návykových látok, včasnú identifikáciu tehotenstva, primeranú výživu a využívanie zdrojov zdravotnej starostlivosti. Tieto opatrenia by mohli zlepšiť výsledky v oblasti nižšej novorodeneckej hmotnosti.

V komunitnej starostlivosti o bezdomovkyne by mali dominovať sestry, pôrodné asistentky v spolupráci s gynekológmi a sociálnymi pracovníkmi. Nevyhnutná je spolupráca so streetworkermi, prípadne s políciou. Mala by sa orientovať na miesta, kde sa bezdomovkyne sústreďujú. Je dôležité edukovať bezdomovkyne o prístupnosti a možnostiach využívania zdravotnej starostlivosti .

Základné služby reprezentujú účelové zariadenia:

- Útulky
- Zariadenia núdzové bývania resp. Bezpečný ženský dom

Adresár poskytovateľov sociálnych služieb pre ženy v krízovej situácii v kraji podľa registra.

<https://sos.mpsvr.gov.sk/pm/>

DOBRY PASTIER - KLÁŠTOR POD ZNIEVOM, o.z.

Gymnaziálna 162/4, 03843 Kláštor pod Znievom

Miesto poskytovania: Bzovík 240, 96241 Bzovík

Kontakty

Telefón: +421907599956

Mail: ozdobrypastier@gmail.com

Web: www.ozdobrypastier.eu

Martinus

Štefana Moyzesa 248/2, 96901 Banská Štiavnica

Miesto poskytovania: Banský Studenec 70, 96901 Banský Studenec

Kontakty

Telefón: +421905281015

Mail: ozmartinus@gmail.com

Web: -

Domov sociálnych služieb „Slatinka“

Dolná Slatinka č.271/1

984 01 Lučenec

Adresa sídla riaditeľstva: Haličská cesta č. 2138/9

Prevádzka: Útulok pre matky s deťmi

Miesto poskytovania: Ulica špitálska 2418/6, 98401 Lučenec

Kontakt:

Telefón: 047/4661681, 0917 464 585

Mgr. Renáta Šimová

Mail: dssslatinkalc@azet.sk

Web: www.dssslatinka.sk

Občianske združenie "Za dôstojný život" (Útulok)

Ulica Vajanského 1496/71

98401 Lučenec

Kontakt:

Telefón: 047/4331566, 0907 175 987

PhDr. Zdenka Kotrasová

Mail: ozdostojnyzivot@gmail.com

Web: www.dostojnyzivot.sk

Vaša charita, n.o.

B. Nemcovej 56/12, 98554 Lovinobaňa

Mgr. Anton Frič

Prevádzka: **Nízkoprahové denné centrum**

Miesto poskytovania: Ulica J. A. Komenského 736/18, 98401 Lučenec

Kontakt:

Telefón: 0905 451 443, 0907 857 593

Mail: vasacharita@gmail.com

margareta.zigova@gmail.com

Web: www.vasa-charita.sk

Tehotenstvo a hmotná núdza

Hmotná núdza je stav, keď príjem členov domácnosti nedosahuje sumy životného minima a členovia domácnosti si nevedia alebo nemôžu zabezpečiť alebo zvýšiť príjem vlastnou prácou, výkonom vlastníckeho práva a uplatnením nárokov (viac informácií o hmotnej núdzi viď kapitolu Hmotná núdza na str. 34).

K dávke v hmotnej núdzi sa tehotnej žene poskytuje ochranný príspevok - je určený na zabezpečenie osobných výdavkov člena domácnosti, ktorý nemá možnosť zabezpečiť si príjem alebo zvýšiť si príjem vlastnou prácou.

Ochranný príspevok je

- **15,10 eura mesačne, ak ide o člena domácnosti, ktorý je**
 - tehotná žena od začiatku štvrtého mesiaca tehotenstva, ktorá sa zúčastňuje pravidelne raz za mesiac na preventívnych prehliadkach u lekára so špecializáciou v špecializačnom odbore gynekológia a pôrodníctvo; za účasť na preventívnej prehliadke v príslušnom mesiaci sa považuje aj poskytovanie zdravotnej starostlivosti v ústavnej zdravotnej starostlivosti,
 - rodič dieťaťa, ktorý sa osobne, celodenne a riadne stará o dieťa do jedného roku veku dieťaťa.

Náhradné výživné

V niektorých prípadoch nastane situácia, že si povinná osoba neplní svoju povinnosť a neposiela na svoje dieťa výživné. Tým pádom nepomáha zabezpečiť starostlivosť o svoju dcéru či syna. **V tom prípade majú tieto oprávnené osoby nárok na náhradné výživné, ktoré im bude vyplácať štát.**

Prioritne o náhradné výživné žiada rodič dieťaťa, ktorému však bolo zverené dieťa súdnou cestou. Túto možnosť má ale aj samotné dieťa, ale len v prípade, ak dosiahlo plnoletosť. Treťou alternatívou je akákoľvek iná osoba, ktorej však bolo súdnou cestou zverené toto dieťa do starostlivosti. Môže to byť teda aj babka, ujo, starší súrodenec nad 18 rokov alebo cudzia osoba, ktorá má potrebné súdne rozhodnutie.

Oprávnená osoba môže požiadať o náhradné výživné v situácii, keď si voči nej povinná osoba neplní vyživovaciu povinnosť. To znamená, ak v stanovenej lehote neposiela súdom schválenú čiastku, môžete požiadať o túto dávku od štátu. **Taktiež máte nárok na náhradné výživné v situácii, keď exekučné konanie trvá najmenej dva mesiace od doručenia návrhu na vykonanie exekúcie.**

Nárok na náhradné výživné majú tiež oprávnené osoby, ktoré nemajú nárok na sirotsky dôchodok alebo je jeho výška nižšia ako zákonom ustanovené minimálne výživné.

Podmienky splnenia nároku na náhradné výživné:

Školopovinné dieťa musí po celý čas poberania náhradného výživného plniť povinnú školskú dochádzku. To znamená, že nemôže mať vysoký počet neospravedlnených hodín. Druhou podmienkou je, aby malo trvalý alebo prechodný pobyt na Slovensku. Jedinou výnimkou je, ak sa študent nachádza v cudzine z dôvodu pretrvávajúceho štúdia na miestnej škole.

Pri poberaní náhradného výživného sa posudzuje aj príjem žiadateľa a osôb, ktoré s ním žijú v spoločnej domácnosti a bola im súdom schválená starostlivosť o toto dieťa. V tom prípade nemôže byť výška ich súčtu príjmov vyššia ako 3,3 násobok aktuálneho životného minima. Životné minimum sa každoročne mení, preto si musíte vždy skontrolovať aktuálnu hodnotu.

Ako požiadať o náhradné výživné?

O náhradné výživné žiadate na úrade práce, sociálnych vecí a rodiny. Vyplnenú žiadosť zanesiete na pobočku, do ktorej patríte na základe vášho trvalého bydliska. Ak má oprávnená osoba elektronický podpis, v tom prípade ju môžete podať aj elektronicky. Žiadosť má obsahovať meno, priezvisko, rodné číslo a adresu trvalého pobytu oprávnenej osoby alebo osoby, ktorá žiada o náhradné výživné.

Doklady, ktoré je potrebné priložiť k žiadosti:

- Právoplatné rozhodnutie súdu alebo súdom schválená dohoda o povinnosti platenia výživného, kde sú uvedené aj všetky údaje o oprávnenej osobe a platcovi.
- Potvrdenie od exekučného úradu, že exekučné konanie trvá minimálne dva mesiace od doručenia návrhu na vykonanie exekúcie.
- Potvrdenie o postúpení návrhu na výkon rozhodnutia o vymáhaní výživného príslušnému orgánu v cudzine, ak ide o cudzinca alebo človeka trvalo žijúceho mimo Slovenska a v prípade ak uplynuli aspoň dva mesiace od momentu zistenia, že vymáhať výživné v inej krajine nie je možné. Vymáhanie výživného v cudzine robí Centrum pre medzinárodnú ochranu detí a mládeže, takže v tomto prípade žiadame o potvrdenie v tejto inštitúcii.
- V prípade, ak oprávnená osoba poberá sirotsky dôchodok alebo jej nebol z nejakého dôvodu priznaný, Sociálna poisťovňa vydáva potvrdenie o tejto skutočnosti.

Okrem riadnej školskej dochádzky školopovinných detí musíte po kladnom vybavení žiadosti čo najskôr oznámiť úradu práce, sociálnych vecí a rodiny všetky kontaktné údaje na exekútora, ktorý bol poverený vykonaním exekúcie voči danému rodičovi. Po každej zmene im musíte tento fakt oznámiť do ôsmich dní. Týka sa to najmä situácie, ak súd opätovne rozhodne o výške výživného a upraví ju, ale taktiež v prípade, keď ho začne dlžník opätovne platiť. Taktiež musíte oznámiť zánik nároku na náhradné výživné a prípadnú zmenu výšky sirotského dôchodku.

Aká bude výška náhradného výživného?

O konkrétnej výške náhradného výživného vždy rozhoduje súd. Jeho výška je však limitovaná a štát teda neuhrádza sumu vyššiu ako je 3,7 násobok životného minima pre nezaopatrené dieťa. Ak máte prisúdených viac peňazí, nemáte nárok na plnú sumu. Tú dostanete opäť len v prípade, ak by začal výživné platiť rodič s touto povinnosťou.

Kedy zaniká nárok na výživné?

Nárok na náhradné výživné zaniká:

- V prípade školopovinného dieťaťa ak nedodržiava riadnu školskú dochádzku a má veľa vymeskaných neospravedlnených hodín.

- Ak bolo umiestnené v zariadení sociálnoprávnej ochrany detí alebo v špeciálnom výchovnom zariadení, pretože o tom rozhodol súd.
- V prípade plnoletých detí ak sú vo väzbe alebo vykonávajú trest odňatia slobody.

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny pravidelne raz za šesť mesiacov prehodnotí trvanie nároku na náhradné výživné.

Legislatívne východisko:

Zákon č. 161/2015 Z. z. - Civilný mimo sporový poriadok

Zákon č. 94/1963 Z. z. - Zákon o rodine

Zákon č. 417/2013 Z. z. - Zákon o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 201/2008 Z. z. - Zákon o náhradnom výživnom a o zmene a doplnení zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 615/2006 Z. z.

Narodenie dieťaťa so zdravotným postihnutím

Služba včasnej intervencie

Ide o **sociálnu službu, ktorá je určená deťom so zdravotným postihnutím alebo rizikovým vývinom od narodenia do 7 rokov a rodine tohto dieťaťa**. V rámci tejto služby sa dieťaťu a jeho rodine poskytuje špecializované sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, rôzne preventívne aktivity a výkon stimulácie rôznymi metódami a technikami zameranými na senzorické a motorické stimulácie. Cieľom včasnej intervencie je pomôcť rodičom nájsť správnu cestu ako podporovať vývin dieťaťa tak, aby dokázalo čo najviac využiť svoje možnosti a schopnosti. Túto službu možno poskytovať ambulantne alebo terénnou formou, napr. priamo v domácnosti, v ktorej žije dieťa so zdravotným postihnutím.

S pracovníkmi služby včasnej intervencie sa môžete stretnúť v nemocnici, ak sa dieťaťko narodí predčasne.

Rodičovský príspevok

Ide o ľudovo nazývanú “materskú”, na ktorú má nárok každý do 3 rokov veku dieťaťa. Avšak touto dávkou štát prispieva na zabezpečenie riadnej starostlivosti nielen o dieťa do troch rokov veku aj v prípade, ak má dieťa dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav, tak do 6 rokov.

Výška rodičovského príspevku od 01.08. 2023 bola:

- a) 345,20 eur mesačne,
- b) 473,30 eur mesačne, ak predtým poberala aj materské, alebo obdobnú dávku ako materské v členskom štáte EU.

Ktoré dieťa spĺňa tieto podmienky?

Je to dieťa, ktorého choroba alebo stav si vyžadujú osobitnú starostlivosť a niekedy vedú až k nemožnosti sústavne sa pripravovať na povolanie, čiže sa vzdelávať, alebo aj vykonávať zárobkovú činnosť.

Čo znamená dlhodobosť?

Dlhodobosť znamená, že choroba alebo stav podľa prílohy č. 2 Zákona o sociálnom poistení trvá alebo podľa predpokladu bude trvať viac ako 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov.

Kto posudzuje dlhodobu nepriaznivý stav dieťaťa?

Príslušný Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny (prostredníctvom posudkového lekára), a to podľa prílohy č. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. (Zákona o sociálnom poistení). Posudok o dlhodobu nepriaznivom zdravotnom stave dieťaťa vydá príslušný ÚPSVR (Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny) na základe písomnej žiadosti oprávnenej osoby/rodiča.

Príspevok na starostlivosť o dieťa

Účelom tohto príspevku je prispieť rodičovi na úhradu výdavkov vynaložených na starostlivosť o dieťa. Príspevok sa poskytuje do troch rokov veku dieťaťa alebo **do šiestich rokov veku dieťaťa s dlhodobu nepriaznivým zdravotným stavom**.

Pre účely tohto príspevku sa za starostlivosť o dieťa považuje: poskytovanie starostlivosti dieťaťu v záujme jeho fyzického a psychického vývinu pri rešpektovaní jeho najlepšieho záujmu a práv v čase, keď rodič vykonáva zárobkovú činnosť alebo študuje na strednej škole či na vysokej škole. Starostlivosť

o dieťa môže byť vykonávaná: v rodinnom domácom prostredí dieťaťa; v prostredí účelovo vytvorenom a upravenom na výkon starostlivosti o dieťa (jasle, materská škola); v rodinnom prostredí fyzickej osoby poskytujúcej starostlivosť o dieťa.

Výška príspevku na starostlivosť o dieťa za kalendárny mesiac je v sume:

- úhrady za poskytovanú starostlivosť o dieťa dohodnutej medzi poskytovateľom a oprávnenou osobou, najviac v sume **280 eur**,
- úhrady dohodnutej medzi poskytovateľom a oprávnenou osobou, ak starostlivosť o dieťa zabezpečuje poskytovateľ na základe živnostenského oprávnenia alebo formou starostlivosti o dieťa v detskej skupine najviac v sume **160 eur**,
- najviac v sume **80 eur**, ak starostlivosť o dieťa poskytuje poskytovateľ, ktorým je materská škola zaradená do siete škôl a školských zariadení Slovenskej republiky zriadená obcou alebo orgánom miestnej štátnej správy v školstve, alebo určených mesačných príspevkov
- **41,10 eura**, ak starostlivosť o dieťa zabezpečuje iná fyzická osoba (napr. starý rodič) a nevypláca sa jej rodičovský príspevok alebo rodič, ktorý vykonáva zárobkovú činnosť a nezabezpečí starostlivosť o dieťa inak.

Sumy príspevku na starostlivosť o dieťa môže upraviť k 1. januáru kalendárneho roka vláda Slovenskej republiky nariadením.

Oprávnená osoba na uplatnenie nároku na príspevok na starostlivosť o dieťa **s dlhodobým nepriaznivým zdravotným stavom** je:

- rodič alebo
- rodič, ktorému je dieťa zverené do starostlivosti rozhodnutím súdu.

Ak súd rozhodne o zverení maloletého dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov alebo do spoločnej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov, príspevok sa vypláca oprávnenej osobe podľa písomnej dohody rodičov. Ak nedôjde k písomnej dohode, pri zverení maloletého dieťaťa do

- striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov sa príspevok vypláca striedavo každému rodičovi počas kalendárnych mesiacov, ktorých počet sa určí podľa pomeru, ktorým je určená striedavá osobná starostlivosť,
- spoločnej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov sa príspevok vypláca striedavo každému rodičovi počas troch kalendárnych mesiacov.

Príspevok sa začne vyplácať tomu rodičovi, ktorý má určený väčší rozsah striedavej osobnej starostlivosti; to neplatí, ak si za tie isté kalendárne mesiace uplatní nárok na príspevok len rodič, ktorý má určený menší rozsah striedavej osobnej starostlivosti.

Výplata príspevku

O príspevku rozhoduje a tento príspevok vypláca oprávnenej osobe úrad práce, sociálnych vecí a rodiny príslušný podľa miesta jej trvalého pobytu alebo prechodného pobytu

Finančná pomoc pre rodiny v hmotnej núdzi od 01.10.2023.

Ďalším príspevkom, ktorý sa poskytuje k dávke v hmotnej núdzi, je **ochranný príspevok**. Ochranný príspevok je určený na zabezpečenie osobných výdavkov člena domácnosti, ktorý nemá možnosť zabezpečiť si príjem alebo zvýšiť si príjem vlastnou prácou.

Ochranný príspevok za každého člena domácnosti je **86,80 eura mesačne, ak ide o člena domácnosti, ktorý**

- dosiahol vek potrebný na nárok na starobný dôchodok,
- je poberateľom predčasného starobného dôchodku,
- je invalidný z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %,
- je tehotná žena od začiatku ôsmeho týždňa pred očakávaným dňom pôrodu určeným lekárom,

- je osamelý rodič, ktorý sa osobne, celodenne a riadne stará o dieťa do jedného roka veku dieťaťa,
- sa osobne, každodenne a riadne stará o fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím odkázanú na opatrovanie; to platí aj na čas, v ktorom sa fyzickej osobe poskytuje odľahčovací služba podľa zákona o sociálnych službách,
- sa zúčastňuje na resocializačných programoch v resocializačnom stredisku pobytovou formou, v rámci ktorých si nemôže zabezpečiť príjem vlastnou prácou.
- má nepriaznivý zdravotný stav, za ktorý sa na účely tohto zákona považuje choroba, úraz alebo karanténne opatrenie, pre ktoré je fyzická osoba uznaná ošetrovateľom za dočasne práceneschopného na viac ako 30 po sebe nasledujúcich dní,
- je fyzickou osobou s ťažkým zdravotným postihnutím a je odkázaná na osobnú asistenciu alebo opatrovanie alebo sociálnu službu v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby alebo domácu opatrovateľskú službu.

Legislatívne východisko:

Zákon č. 488/2008 Z.z. - Zákon o sociálnych službách

Zákon č. 571/2009 Z.z. - Zákon o rodičovskom príspevku

Zákon č. 561/2008 Z.z. - Zákon o príspevku na starostlivosť o dieťa

Zákon č. 417/2013 Z. z. - Zákon o pomoci v hmotnej núdzi

Osoby v nepriaznivej životnej/sociálnej situácii

Strata zamestnania

Čo je dávka v nezamestnanosti?

Dávka v nezamestnanosti sa poskytuje nezamestnanej osobe počas šiestich mesiacov. Slúži na zabezpečenie príjmu v dôsledku straty zamestnania.

Pri dávke v nezamestnanosti sa neskúma dôvod skončenia pracovnoprávneho vzťahu ani to, či bol pracovný pomer dohodnutý na určitý alebo neurčitý čas.

Kto má nárok na dávku v nezamestnanosti?

1. Každý **zaevidovaný ako uchádzač o zamestnanie na UPSVAR**. Občan si môže podať žiadosť o zaradenie do evidencie UoZ v mieste trvalého bydliska, alebo v mieste, kde sa zdržuje. Obvyklý pobyt je miesto, kde sa občan zdržuje a je mimo adresy trvalého pobytu. Obvyklý pobyt občana nie je potrebné zdokladovať žiadnym listinným dokumentom, občan si ho iba uvedie v žiadosti o zaradenie do evidencie UoZ. Obvyklý pobyt nie je možné počas vedenia v evidencii UoZ meniť. Evidencia na úrade práce je dobrovoľná, no je nutnou podmienkou poberania podpory v nezamestnanosti. Ideálne je zaevidovať sa na úrade práce hneď na druhý deň po ukončení pracovného pomeru, najneskôr do 10 dní, aby Vás hneď zaradili do evidencie po ukončení zamestnania.
2. Nárok na dávku v nezamestnanosti vzniká, ak občan v posledných štyroch rokoch pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie bol poistený v nezamestnanosti najmenej dva roky, t. j. 730 dní. Predpoklad nároku na dávku v nezamestnanosti je podmienený dobou účasti na poistení v nezamestnanosti.

Povinne poistený v nezamestnanosti ste mohli byť ako:

1. zamestnanec
2. dohodár s pravidelným mesačným príjmom na základe dohody o vykonaní práce, dohody o pracovnej činnosti alebo dohody o pracovnej činnosti na výkon sezónnej práce
3. dobrovoľne poistený v nezamestnanosti

Ako postupujem pri vybavovaní dávky v nezamestnanosti?

Existujú dve cesty, ktoré sa nekombinujú:

1. cez UPSVAR

Na UPSVAR v mieste svojho trvalého pobytu prostredníctvom podania **Žiadosti o zaradenie do evidencie uchádzačov o zamestnanie**, ktorá slúži aj ako žiadosť o dávku v nezamestnanosti. Takto podaná žiadosť o dávku v nezamestnanosti bude elektronicky doručená Sociálnej poisťovni na spracovanie. Vy Sociálnu poisťovňu nemusíte navštevovať.

Zaevidovanie sa ako uchádzač o zamestnanie na UPSVAR okrem žiadosti o zaradenie do evidencie UoZ potrebujete:

- platný občiansky preukaz
- kópiu dokladu o rozviazaní pracovného pomeru
- kópiu dokladu o najvyššom dosiahnutom vzdelaní

2. cez Sociálnu poisťovňu

V pobočke Sociálnej poisťovne podľa miesta svojho trvalého pobytu podaním Žiadosti o dávku v nezamestnanosti. V žiadosti nezabudnite uviesť dátum zaradenia do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Vypísané tlačivo doručte príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne osobne, poštou alebo elektronicky cez Vašu eSchránku na slovensko.sk.

Ak sa pri posudzovaní nároku na dávku vyskytne akákoľvek sporná situácia alebo ste pracovali v zahraničí, Sociálna poisťovňa vás bude za účelom získania potrebných údajov kontaktovať.

Aká je výška dávky v nezamestnanosti?

Výška podpory v nezamestnanosti sa vypočíta ako **50% hrubej mzdy za posledné 2 roky**. Čiže napríklad pri hrubej mzde 800 € mesačne bude výška podpory približne 400 €.

Maximálna výška dávky v nezamestnanosti od 01.07.2023 – 30.06.2024 je 1 329,10 € pri 31 dňovom mesiaci a 1 286,20 € pri 30 dňovom mesiaci.

Maximálny všeobecný vymeriavací základ na výpočet výšky dávky v nezamestnanosti sa mení vždy k 1. júlu daného roka.

Aká je dĺžka podpory v nezamestnanosti?

Nárok na dávku v nezamestnanosti vzniká odo dňa zaradenia do evidencie uchádzačov o zamestnanie a zaniká uplynutím šiestich mesiacov (podporné obdobie v nezamestnanosti), pričom do tohto obdobia sa nezapočítava obdobie počas ktorého má poistenec nárok na výplatu:

- nemocenského,
- ošetrovného,
- materského
- a počas ktorých sa mu vypláca rodičovský príspevok.

Dĺžka podpory je teda maximálne pol roka. Keďže ste evidovaný uchádzač o zamestnanie UPSVAR Vám má pomáhať s hľadaním práce. Teda môže sa stať, že čerpanie bude kratšie ako šesť mesiacov, ak sa skôr zamestnáte alebo odhlásite z evidencie uchádzačov o zamestnanie.

Môže uchádzač o zamestnanie vykonávať zárobkovú činnosť?

Áno, ale len v pracovnoprávnom vzťahu na základe **dohody o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru** a to maximálne 40 dní v kalendárnom roku u zamestnávateľa, pre ktorého tesne pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie nepracoval alebo neodmietol pre neho pracovať cez možnosti sprostredkované UPSVAR. Výška odmeny za takúto prácu nesmie presiahnuť celkovo sumu životného minima pre dospelú osobu. O takejto práci musíte informovať UPSVAR.

Čo je to životné minimum a aká je jeho výška?

Životné minimum je spoločensky uznaná minimálna hranica príjmov fyzickej osoby, pod ktorou nastáva stav jej hmotnej núdze. Nejde len o mzdu, ale aj dávky a iné príjmy.

Sumy životného minima sa upravujú vždy k 1. júlu bežného kalendárneho roka. K 1. júlu 2023 boli ustanovené nasledovné sumy životného minima Opatrením Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR č. 227/2022 Z. z.

- 288,88 € mesačne, ak ide o jednu plnoletú fyzickú osobu,

- 187,537 € mesačne, ak ide o ďalšiu spoločne posudzovanú plnoletú fyzickú osobu,
- 122,77 € mesačne, ak ide o nezaopatrené dieťa, alebo zaopatrené nepľnoleté dieťa.

Na výšku životného minima je naviazaných takmer 60 príspevkov a dávok, ktorých výška sa odvodzuje práve od výšky životného minima.

Legislatívne východisko:

Zákon č. 461/2003 Z. z. - Zákon o sociálnom poistení

Hmotná núdza

Hmotná núdza je stav, keď príjem členov domácnosti nedosahuje sumy životného minima a členovia domácnosti si nevedia alebo nemôžu zabezpečiť alebo zvýšiť príjem napríklad vlastnou prácou, predaním nejakého hodnotného majetku či uplatnením nárokov (napr. výživné, dôchodok,...).

Pomoc v hmotnej núdzi upravuje zákon č. 417/2013 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi. Hmotná núdza sa zisťuje posúdením príjmu, majetku a možnosti uplatnenia nárokov členov domácnosti. Pomoc v hmotnej núdzi poskytujú ÚPSVAR a sú financované zo štátneho rozpočtu. Jednorazovú dávku v hmotnej núdzi poskytujú obecné a mestské úrady a financujú sa z rozpočtu miest a obcí.

Kto tvorí domácnosť?

Domácnosť tvoria členovia domácnosti, ktorými na účely poskytovania pomoci v hmotnej núdzi sú napríklad:

- jednotlivec,
- manžel a manželka
- manžel, manželka a deti (maloleté alebo nezaopatrené do 25 rokov)

Pomoc v hmotnej núdzi sa poskytuje ako dávka v hmotnej núdzi a 4 rôzne príspevky:

- ochranný príspevok,
- aktivačný príspevok,
- príspevok na nezaopatrené dieťa,
- príspevok na bývanie.

Dávka je určená na zabezpečenie základných životných podmienok. Základné životné podmienky sú jedno teplé jedlo denne, nevyhnutné ošatenie a prístrešie. Dávka sa poskytuje v závislosti od veľkosti a zloženia domácnosti.

Ako postupujem pri vybavovaní dávky v hmotnej núdzi?

Nárok na pomoc v hmotnej núdzi sa uplatňuje podaním písomnej žiadosti o pomoc v hmotnej núdzi a osobitný príspevok sa podáva na ÚPSVAR podľa miesta trvalého pobytu občana - osobne, písomne alebo elektronicky cez slovensko.sk.

Formulár žiadosti okrem osobných údajov obsahuje aj informácie o členoch domácnosti, údaje o príjme, bytových pomeroch, nárokoch a údaje o majetku členov domácnosti.

Aká je výška dávky v hmotnej núdzi?

Dávka v hmotnej núdzi je od 01.10.2023 poskytovaná v sume:

- 84,90 eura mesačne, ak ide o jednotlivca,
- 161,40 eura mesačne, ak ide o jednotlivca s dieťaťom alebo najviac so štyrmi deťmi,
- 147,50 eura mesačne, ak ide o dvojicu bez detí,
- 220,70 eura mesačne, ak ide o dvojicu s dieťaťom alebo najviac so štyrmi deťmi,
- 235,70 eura mesačne, ak ide o jednotlivca s viac ako štyrmi deťmi,
- 297,50 eura mesačne, ak ide o dvojicu s viac ako štyrmi deťmi.

Legislatívne východisko:

Zákon č. 417/2013 Z. z. - Zákon o pomoci v hmotnej núdzi

Závislosť od návykových látok

Ak ste zistili, že Vy, alebo člen Vašej rodiny rieši problém so závislosťou na návykových látkach (drogy), a mali ste dostatok času túto informáciu spracovať, vašou ďalšou reakciou bude zrejme snaha túto situáciu efektívne riešiť. Podľa charakteru problému (experimentovanie, príp. občasné užívanie drog alebo už rozvinutá drogová závislosť) do úvahy prichádza pomerne široká paleta inštitúcií, v rámci ktorých vám môžu poskytnúť odbornú pomoc.

Ak máte podozrenie na akúkoľvek závislosť, nečakajte. Situácia by sa mohla iba zhoršovať. V prípade rozvinutej závislosti sa s veľkou pravdepodobnosťou nezaobídete bez pomoci odborníka. Poradenstvo a kontakt na psychológa alebo centrum pre liečbu nelátkových závislostí vám môžu sprostredkovať odborní pracovníci z linky Pomoc.sk (116 111).

Ako zistím či je to závislosť?

Znakom závislosti je silná túžba užívať látku. U takéhoto človeka vzniká problém sebaovládania, nedokáže sa užívania tejto látky vzdať a opakovane sa k nej vracia.

Varovné signály

- **Fyzické** – závislí majú typické znaky nielen na tvári, ale aj na tele. Neprítomný pohľad, spomalené dýchanie, slabosť a malátnosť, zvracanie a i.
- **Psychické** – okrem nápadných rysov fyzických sprevádzajú závislosť (bludy a halucinácie), môže ísť aj o vedľajšie príznaky alebo veľa neurologických ťažkostí, ako napríklad tiky a záchvaty, problém s pozornosťou a schopnosťou koncentrácie.
- **Finančné** – sú závislosti, ktoré nie sú lacnou záležitosťou. Koľkokrát sú ľudia nútení obstarávať si na ne peniaze za každú cenu.

Ako postupovať a kde hľadať pomoc?

1. **Overujte:** Pre potvrdenie domnienky, či má niekto problém so závislosťou (drogy, alkohol, internet...), je potrebné nadviazať s dotýčným rozhovor. Ten by sa mal odvíjať spontánne a pokiaľ možno nenútené a bez nátlaku. V prípade, že sa dotýčná osoba prizná, je vhodné zachovať chladnú hlavu a otvorene sa porozprávať, aké má možnosti – testovanie, návšteva odborníka, podstúpenie liečby.

Pokiaľ dotýčná osoba vyvracia skutočnosť závislosti, vyhľadajte ďalšiu pomoc. vám povie aj to, čo by vaše dieťa mohlo zatajovať.

2. **Vyhľadanie odbornú pomoc:** Možností, kam sa obrátiť po radu, je hneď niekoľko.
 - Ambulancia všeobecného lekára- testovanie, nasmerovanie na ďalšiu pomoc.
 - Psychológ – pomáhajú závislým usporiadať si život, poskytujú psychologickú starostlivosť, pomôžu so zaistením zdravotného dohľadu.
 - Špecializované centrum pre liečbu závislostí – sústreďujú sa na liečbu závislosti a jej zdravotných dôsledkov, využíva sa tu napríklad substitučná terapia (branie pôvodnej drogy je nahradené lekárske predpísaným užívaním látky s podobnými účinkami a vlastnosťami, no s výrazne menšími rizikami).
 - Poradne, Podporné skupiny– dávajú podporu a informácie, pomáhajú zo sieťovaním.
 - Adiktologické ambulancie – venujú sa terapii závislosti, nastavujú podmienky pre dlhodobú spoluprácu.

- Centrum pre deti a rodinu, centrum poradenstva a prevencie, špecializované centrum poradenstva a prevencie- poskytne poradenstvo, zorientuje kde hľadať pomoc.
- 3. **Liečba existuje:** Pre každú fázu liečby závislosti aj pre každého jedinca môže byť **vhodné iné zariadenie**. Často sa závislý človek dostane postupne do niekoľkých rôznych zariadení. Dôležité je nájsť vhodné riešenie, ktoré umožní problém závislosti aj ďalšie problémy s tým spojené (kriminalita, infekcie, úrazy, sociálne ťažkosti) minimalizovať.
- 4. **Podpora:** tak ako pre závislého aj pre príbuzného je veľmi dôležité myslieť na podporu, príkladom sú terapeutické skupiny (Např. Al anon), psychologické a psychiatrické ambulancie, svojpomocné a skupiny a i.

Urgentná pomoc

V prípade ohrozenia života a zdravia volaj 112 alebo 155.

<https://www.infodrogy.sk/stranka/urgentna-pomoc>

Linka dôvery Ministerstva vnútra SR	02/555 71 110
Linka pre hľadané a sexuálne zneužívané deti	116 000
Linka detskej istoty	116 111
Linka detskej dôvery (pracovné dni 14:00-20:00hod)	055/23 47 272
Linka pomoci fajčiarom	0850 111 682
Linka dôvery toxikomanov	02/547 76 379
Linka pomoci pre závislých od alkoholu a drog	02/53 417 464
Linka dôvery pre drogovu závislých	02/62 246 836
Linka pomoci pre závislých hráčov	0800 800 900
Linka pomoci AIDS	02/44 454 721
Linka dôvery a prevencie AIDS	02/55 571 110

Kontakty na inštitúcie v BBSK:

Centrum pre liečbu drogových závislostí

Cesta k nemocnici 55

974 01 Banská Bystrica

Ambulancia: 0901 911 912 (v čase 7:00 – 15:00)

info@cpldz-bb.sk

Reedukačné centrum Čerenčany

S. Kollára 51, 979 01 Čerenčany

Kontakt

047/5631090

rddcerencany@stonline.sk

o.z. NÁVRAT – RDZO

Resocializačné zariadenie

Kráľová 540, 960 01 Zvolen

Mgr. Jakub Grančay

Kontakt:

0903 536 555

navrat540@gmail.com

navrat-rdzo.eu

Odborný liečebný ústav psychiatrický n. o.

Liečba pacientov závislých od alkoholu, tvrdých drog a liečba patologických hráčov.

Predná Hora 126, 049 01 Muráň

058/4866142

www.olup-prednahora.sk

Komunita Ľudovítov, n.o. - Resocializačné zariadenie

Miesto výkonu: Komunita Poloma, Poloma 1298, Krupina

Kontakt

045/5242119

0903/548340

0902/835195

0904/804099

komunita.poloma@gmail.com

www.komunita.sk

Legislatívne východisko:

Zákon č. 139/1998 Z. z. – Zákon o omamných látkach, psychotropných látkach

Zákon č. 300/2005 Z. z. - Trestný zákon

Zákon č. 331/2005 Z. z. - Zákon o orgánoch štátnej správy vo veciach drogových prekurzorov

Týranie, zneužívanie a zanedbávanie

Čo sa považuje za týranie, zneužívanie a zanedbávanie?

Za týranie, zneužívanie a zanedbávanie sa považuje akékoľvek náhodné, vedomé, prípadne nevedomé konanie jednej osoby voči druhej, ktoré poškodzuje telesný a duševný vývoj človeka. Za trestuhodné zaobchádzanie sa považujú verbálne útoky, sadistické a dehonestujúce správanie, citový chlad, resp. odvrhnutie, prehnané nároky a požiadavky, protirečivé a nezmyselné príkazy. V rámci týrania a zneužívania vnímame aj vzostup sexuálneho zneužívania.

Aké skupiny osôb sú ohrozené týraním, zneužívaním a zanedbávaním?

Ohrozenie týraním, zneužívaním a zanedbávaním sa týka všetkých vekových a sociálnych skupín obyvateľstva. Medzi najohrozenejšie patria: seniori a seniorky, deti a mládež, ženy a muži a i.

Ak poznáte niekoho, kto zažíva násilie?

1. skúste ho vypočuť, nezľahčovať situáciu, poradiť mu/jej, aby vyhľadal(a) pomoc;
2. skúste ho ubezpečiť, že v situácii nie je sám/sama;
3. skúste vysvetliť obeti, že násilie nezmizne samo od seba;
4. skúste pomôcť obeti vytvoriť plán postupných krokov, ktoré by mohla urobiť;
5. pripomeňte obeti, že je jedinečná, aké má schopnosti, a že má vždy možnosť voľby zmeniť svoj život.

Ako postupovať a kde hľadať pomoc?

V prípade podozrenia týrania, zneužívania a zanedbávania dieťaťa:

1. V prípade, ak máte podozrenie, že obeťou týrania, zneužívania alebo zanedbávania je dieťa, je potrebné, aby ste sa obrátili na oddelenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately príslušného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ktoré vykoná opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na ochranu dieťaťa. Nahlásiť túto skutočnosť je možné osobne, alebo telefonicky.
2. Podozrenie z týrania, zneužívania alebo zanedbávania dieťaťa je možné anonymne nahlásiť na bezplatnú linku Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny 0800 191 222. Pre intervenciu orgánov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately je potrebné dieťa identifikovať, t.j. nahlásiť meno a adresu.
3. V prípade, ak ste svedkom týrania, zneužívania alebo zanedbávania dieťaťa, život alebo zdravie dieťaťa je bezprostredne ohrozené a je nutný okamžitý zásah zložiek integrovaného záchranného systému volajte na číslo tiesňového volania 112.
4. Trestný čin alebo podozrenie z trestného činu týrania, zneužívania lebo zanedbávania dieťaťa je potrebné ohlásiť orgánom činným v trestnom konaní.

V prípade podozrenia týrania, zneužívania a zanedbávania dospelého:

Každý môže podozrenie týrania, zneužívania a zanedbávania oznámiť na príslušné orgány: Polícia, Úrad práce sociálnych vecí a rodiny (Oddelenie sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately), obci alebo súdu. Forma nahlásenia môže byť: osobná, telefonická.

1. Ak ste obeť týrania, zneužívania, zanedbávania a násilia nemáte odvahu zavolať políciu, alebo niektorú z pomáhajúcich organizácií, je vhodné sa zdôveriť niekomu, komu dôveruje.

2. V prípadoch domáceho násilia je vhodné využiť právomoc policajta uplatniť inštitút vykázania páchatel'a z obydli'a na 10 dní, a informovať sa o možnosti túto lehotu predĺžiť podaním návrhu na súd, ale aj o možnosti zrušenia trvalého alebo prechodného pobytu, a to aj vlastnému rodinnému príslušníkovi (pokiaľ však páchatel' nie je vlastníkom alebo spoluvlastníkom nehnuteľnosti).
3. Štátne orgány, vyššie územné celky, obce a iné právnické osoby sú navyše zo zákona povinné bez meškania oznamovať orgánom činným v trestnom konaní skutočnosti nasvedčujúce tomu, že bol spáchaný trestný čin.
4. V prípade, ak ste svedkom týrania, zneužívania alebo zanedbávania, život alebo zdravie človeka je bezprostredne ohrozené a je nutný okamžitý zásah zložiek integrovaného záchranného systému volajte na číslo tiesňového volania 112 alebo 158.

Kde vyhľadať pomoc/Pomoc v BBSK:

1. Zariadenia núdzového bývania / bezpečné ženské domy
2. informačné kancelárie pre obeť trestných činov v krajských mestách a vybraných okresných mestách alebo on-line poradňa v pravom spodnom rohu: <https://prevenciakriminality.sk> ;
3. Linky pomoci:
 - bezplatná Národná linka pre ženy zažívajúce násilie 0800 212 212
 - Linka detskej istoty – 116 111
 - Linka detskej dôvery – 055/23 47 272
 - Linka nádeje – 055/64 41 155 Linka pre nezvestné a sexuálne zneužívané deti – 116 000
 - Linka pre dospelých – 116 111
 - Infolinka Hniezda záchrany – pre ženy s nechceným tehotenstvom – 0905 888 234
 - Pomoc týraným ženám – 0903 519 550, 0948 388 152
 - Občianske združenie Pomoc ohrozeným deťom – 0905 463 425
 - Linka pre obeť domáceho násilia – 0800 212 212
 - Bezplatná linka Ústredia ÚPSVaR pre nahlásenie zneužívania sociálneho systému a zanedbávania starostlivosti o deti – 0800 191 222
 - Ipéčko
 - Fórum pomoci starším

Kontakty na inštitúcie v BBSK:

Centrum pre deti a rodiny Pastelka

Železničná 1213/26

984 01 Lučenec

Miesto poskytovania: samostatná usporiadaná skupina, Pivovarská č.25 , 985 59 Vidiná

Miesto poskytovania: samostatne usporiadaná skupina, Ulica Ružová č.40, 986 01 Fiľakovo

Kontakt:

047/2433031

Ing. Marcela Sabová

riaditel.vidina@ded.gov.sk

socialne.vidina@ded.gov.sk

www.dedpastelka.sk

Občianske združenie "Za dôstojný život" Detský domov Margarétka

Miesto poskytovania: Ulica Vajanského 1496/71

98401 Lučenec

Kontakt:

047/4322384

0907 175 987

PhDr. Zdenka Kotrasová

Mail: ozdostojnyzivot@gmail.com

Web: www.dostojnyzivot.sk

Dieťa v ohrození n.o.

985 52 Ružiná 274

Mgr. Marcela Fiľová

Prevádzka: Centrum pre dieťa a rodinu (krízové stredisko)

Miesto poskytovania: Ulica železničná 170/17

984 01 Lučenec

Kontakt:

047/4330343

dietavohrozani@gmail.com

<http://www.dietavohrozenilc.sk>

Legislatívne východisko:

Zákon č. 300/2005 Z.z. - Trestný zákon

Zákon č. 274/2017 Z.z. – Zákon o obetiach trestných činov

Zákon č. 36/2005 Z.z. – Zákon o rodine

Zákon č. 327/2005 Z. z.- Zákon o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi

Zákon č. 365/2004 Z. z.- Antidiskriminačný zákon

Návrat z výkonu trestu odňatia slobody

Občanovi po návrate z výkonu trestu odňatia slobody alebo z výkonu väzby náleží: pomoc a poradenstvo sociálnym kurátorom, resocializačný príspevok.

Sociálne poradenstvo

Pomoc a sociálne poradenstvo poskytuje občanovi po návrate z výkonu odňatia slobody sociálny kurátor pre dospelých na úrade práce, sociálnych vecí a rodiny v mieste trvalého bydliska občana. Pomoc a poradenstvo sa zameriava najmä na uľahčenie návratu do rodiny, pracovnom uplatnení, hľadaní bývania, v hľadaní možnosti pokračovať v ďalšej príprave na povolanie.

Ako a kde požiadať o pomoc a sociálne poradenstvo?

V mieste obvyklého pobytu môže prepustený požiadať Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, oddelenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately o poskytnutie pomoci.

Resocializačný príspevok

Kto môže požiadať o resocializačný príspevok?

Občan, po prepustení do 8 pracovných dní od prepustenia a výkonu trestu odňatia slobody, alebo ak výkon väzby trval viac ako 30 po sebe nasledujúcich dní.

Dávka je určená na zabezpečenie základných životných podmienok. Základné životné podmienky sú jedno teplé jedlo denne, nevyhnutné ošatenie a prístrešie. Dávka sa poskytuje v závislosti od veľkosti a zloženia domácnosti.

Ako postupujem pri vybavovaní resocializačného príspevku?

Žiadosť sa vybavuje prepustený v mieste obvyklého pobytu na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny, oddelenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately .

Na resocializačný príspevok nevzniká prepustenému automaticky nárok. Pri rozhodovaní o resocializačnom príspevku sa zohľadňuje uložené a ďalšie peňažné prostriedky vyplatené prepustenému. O resocializačný príspevok môže žiadať občan, ak sa o pomoc ÚPSVaR uchádza do ôsmich pracovných dní od prepustenia a výkon trestu odňatia slobody, alebo výkon väzby trval viac ako 30 po sebe nasledujúcich dní. Celková suma resocializačných príspevkov poskytnutých tomu istému občanovi alebo cudzincovi v kalendárnom roku nesmie presiahnuť výšku 40 % sumy životného minima.

Resocializačný príspevok môže byť poskytnutý vo vecnej, finančnej, alebo kombinovanej forme.

Východisková legislatíva:

Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele

Vyhláška Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 103/2018 Z.z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Oddelenia sociálnoprávnej ochrany a kurately:

Oddelenia sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately:

UPSVR Veľký Krtíš, Madácha 2

990 01 Veľký Krtíš

+421 47/2451115

Meno:	Telefónne číslo:	E-mail:
Macková Tatiana, Mgr.	047/2451 600	tatiana.mackova2@upsvr.gov.sk
Fekete Mária, Ing	047/2451 611	maria.dudasova2@upsvr.gov.sk
Radošová Eva, Mgr.	047/2451 601	eva.radosova@upsvr.gov.sk
Žiaková Ľubica, Bc.	047/2451 605	lubica.ziakova@upsvr.gov.sk
Krapková Ľubica, Bc.	047/2451 602	lubica.krapkova@upsvr.gov.sk
Slobodníková Andrea, Mgr.	047/2451 607	andrea.slobodnikova@upsvr.gov.sk
Huszárová Tatjana, Mgr.	047/2451 604	tatjana.huszarova@upsvr.gov.sk
Vágovič Peter, Mgr.	047/2451 606	peter.vagovic@upsvr.gov.sk
Béreš Tibor, Mgr.	047/2451 609	tibor.beres@upsvr.gov.sk
Babková Miroslava, Mgr.	047/2451 612	miroslava.babkova@upsvr.gov.sk

Strata strechy nad hlavou

V živote človeka sa môže z rôznych dôvodov dostať do situácie, keď je ohrozený stratou bývania alebo o neho príde. Ideálne je, aby k takejto situácii neprišlo, prípadne, aby obdobie bez prístrešia bolo, čo najkratšie. Bohužiaľ súčasná terénna sociálna práca v oblasti prevencie straty bývania nie je na Slovensku veľmi rozšírená a preto je dôležité, aby sa človek, ktorý sa dostane do ťažkostí, ozval a čím skôr kontaktoval profesionálnu pomoc a poradenstvo.

Predchádzanie krízovej situácie

Situáciu každého človeka je potrebné posudzovať individuálne. Preto je vhodné vždy vyhľadať nejaké **sociálne poradenstvo**. Toto by mali vedieť poskytnúť sociálni pracovníci na obciach či mestách (najmä tých väčších), terénni sociálni pracovníci ale aj pracovníci sociálnych služieb, ktoré poskytujú služby krízovej intervencie (nocľaháreň, útulok).

Častým dôvodom ohrozenia stratou bývania je nepriaznivá finančná situácia spôsobená napríklad rôznymi dlhmi. Postupne sa hromadia upomienky, výzvy na zaplatenie dlhov či exekučné príkazy. To vytvára veľký psychický nátlak a stres. V takýchto prípadoch je vhodné využiť sieť **bezplatných dlhových poradní**, kde sa venujú problémom komplexne, integrovaním ekonomického, právneho aj psychologického poradenstva. Dlhové poradne boli vytvorené s cieľom pomôcť ľuďom v ťažkej finančnej situácii, ktorí sa nachádzajú v začarovanom kruhu dlhov. Spolu s dlhovým poradcom vyhodnotíte, aké poradenstvo potrebujete.

<https://www.pomahamedlznikom.sk/>

Je dostupná nejaká finančná pomoc?

Jednou z možností môže byť aj **dávka v hmotnej núdzi**. Či konkrétna osoba spĺňa podmienky pre jej pridelenie je potrebné overiť si s UPSVAR. Viac informácií je v samostatnej časti tohto sprievodcu.

Špecificky v tejto situácii by mohol byť pomocou **príspevok na bývanie**, ktorý náleží k dávke v hmotnej núdzi. Príspevok na bývanie je určený na čiastočnú úhradu nákladov spojených s bývaním. Jeho výška je v roku 2023:

- **95,20 eura** mesačne, ak ide o domácnosť s jedným členom domácnosti,
- **161,60 eura** mesačne, ak ide o domácnosť s dvomi členmi domácnosti, alebo ak ide o nájom bytu alebo rodinného domu dvomi nájomcami, ktorí sú členom domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi,
- **205,10 eura** mesačne, ak ide o domácnosť s tromi členmi domácnosti, alebo ak ide o nájom bytu alebo rodinného domu tromi nájomcami, ktorí sú členom domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi,
- **248,60 eura** mesačne, ak ide o domácnosť so štyrmi členmi domácnosti, alebo ak ide o nájom bytu alebo rodinného domu štyrmi nájomcami, ktorí sú členom domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi,
- **291,90 eura** mesačne, ak ide o domácnosť s viac ako štyrmi členmi domácnosti, alebo ak ide o nájom bytu alebo rodinného domu viac ako štyrmi nájomcami, ktorí sú členom domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi.

Samosprávy majú možnosť zo svojho rozpočtu poskytovať **jednorazovú dávku v hmotnej núdzi** na základe vlastných pravidiel, ktoré určí zastupiteľstvo. Takáto jednorazová dávka je určená na čiastočnú úhradu mimoriadnych výdavkov. Napríklad na zabezpečenie nevyhnutného ošatenia, bielizne, obuvi, nevyhnutného vybavenia domácnosti (posteľe, stola, stoličky, chladničky, sporáku, variča,

vykurovacieho telesa, paliva, práčky, periny, posteľnej bielizne, bežného kuchynského riadu), mimoriadnych liečebných nákladov alebo školských potrieb. Takáto dávku môžete dostať od obce, kde máte trvalý pobyt.

Využitie sociálnych služieb

V nepriaznivej životnej situácii môžu ľudia potrebovať pomoc formou **terénnej služby alebo krátkodobého ubytovania alebo prenocovania pre ľudí v bytovej núdzi**. Ide o nocľahárne, útulky, sociálne nájomné byty.

Podpora samostatného bývania

Táto sociálna služba je určená rôznym skupinám, ale aj ľuďom, ktorí sú ohrození stratou bývania, alebo majú problém udržať si bývanie. Človeku poskytuje rôzne druhy pomoci priamo tam, kde žije. Ide napr. o pomoc pri vedení domácnosti, pri hospodárení s finančnými prostriedkami, pri platení účtov, pri nadväzovaní kontaktov. V súčasnosti na Slovensku funguje hneď niekoľko projektov podporovaných z eurofondov, ktoré sa vo svojej práci odvolávajú na princípy Housing first (bývanie prvé). Cieľom je nastaviť pomoc pre ľudí, ktorí majú nedostatočný príjem na získanie sociálneho nájomného bývania a podporiť ich v udržaní si bývania.

Nocľaháreň

Ide o zariadenie sociálnych služieb, kde je možné len prenocovať. Zvyčajne majú nízkoprahový prístup, čiže sú dostupné všetkým a teda aj ľuďom pod vplyvom alkoholu alebo drog, v zlom zdravotnom stave, psychicky chorí, bez dokladov, bez finančných prostriedkov, atď. Sú spojené s poskytovaním sociálneho poradenstva, prípadne poskytnutím stravy, nevyhnutného ošatenia a sprístupnením osobnej hygieny.

Útulok

V útulku sa osobe, ktorá nemá zabezpečené ubytovanie alebo nemôže doterajšie bývanie užívať, poskytuje ubytovanie na určitý čas. Okrem toho aj sociálne poradenstvo, nevyhnutné ošatenie a obuv, tiež sa zabezpečuje rozvoj pracovných zručností. Platí sa tu veľmi nízka úhrada za ubytovanie, podľa finančných možností konkrétneho človeka.

Sociálne nájomné byty

Ide o byty mesta alebo obce, ktorá ich poskytuje ľuďom, ktorí nemajú vyriešenú otázku bývania. Všeobecné podmienky poskytovania sociálneho bývania a poskytovania dotácií na nájomné byty pre jednotlivé samosprávy určuje zákon. Presné pravidlá a podmienky prideľovania sociálnych, respektíve nájomných bytov určuje už samotná obec alebo mesto. Tie si určujú obce prostredníctvom všeobecne záväzných nariadení a teda sa môžu v jednotlivých samosprávach líšiť. Preto je dôležité informovať sa na obecnom úrade, kde máte trvalé bydlisko.

Legislatívne východisko:

Zákon č. 417/2013 Z. z. - Zákon o pomoci v hmotnej núdzi

Zákon č. 448/2008 Z. z. - Zákon o sociálnych službách

Zákon č. 443/2010 Z. z. - Zákon o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní

Zoznam skratiek:

ADOS	agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti
DOS	dom ošetrovateľskej starostlivosti
IDOS	intenzívna domáca ošetrovateľská starostlivosť
LDCH	liečebňa dlhodobo chorých
ŠZ	špecializované zariadenie
DSS	domov sociálnych služieb
RS	rehabilitačné stredisko
ZOS	zariadenie opatrovateľskej služby
ZPS	zariadenie pre seniorov